

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA NĚMECKÉHO JAZYKA

HRY V RANÉ VÝUCE NĚMECKÉHO JAZYKA NA 1. STUPNI ZŠ
DIPLOMOVÁ PRÁCE

Lenka Příbylová

Učitelství pro 1. stupeň základní školy

Vedoucí práce: Mgr. Eva Salcmanová

Plzeň 2024

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni dne

vlastnoruční podpis

Poděkování:

Tímto bych ráda vyjádřila své upřímné poděkování paní Mgr. Evě Salcmanové za odborné vedení, trpělivost, cenné rady, zájem a čas, který mi po celou dobu mé práce věnovala. Rovněž bych chtěla poděkovat všem respondentům, kteří se podíleli na dotazníkovém šetření.

OBSAH

ÚVOD	3
1 RANÁ VÝUKA	5
1.1 CÍLE RANÉ VÝUKY	6
1.2 OBSAH RANÉ VÝUKY	8
1.3 METODY RANÉ VÝUKY	8
1.4 KLÍČOVÉ KOMPETENCE	9
1.5 KOMPETENCE UČITELE CIZÍHO JAZYKA V RANÉ VÝUCE NĚMECKÉHO JAZYKA	11
2 VÝUKA CIZÍHO JAZYKA A RVP	13
2.1 RÁMCOVĚ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM.....	13
2.2 RÁMCOVĚ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM – VZDĚLÁVACÍ OBLAST CIZÍ JAZYK	14
3 MOTIVACE VE VÝUCE	16
3.1 DRUHY MOTIVACE	17
3.2 MOTIVACE Z POHLEDU ŽÁKA.....	18
3.3 MOTIVACE Z POHLEDU UČITELE	18
4 VÝZNAM HER VE VÝUCE.....	20
4.1 KLASIFIKACE HER.....	21
4.2 JAK A KDY ZAŘAZOVAT DIDAKTICKÉ HRY DO VYUČOVÁNÍ.....	23
4.3 VÝZNAM HER V RANÉ VÝUCE NĚMECKÉHO JAZYKA.....	23
4.4 RIZIKA PŘI POUŽÍVÁNÍ HER VE VÝUCE.....	24
5 VÝZKUMNÁ ČÁST DIDAKTICKÝCH HER	25
5.1 CÍL VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	25
5.2 POUŽITÉ METODY	25
5.3 CHARAKTERISTIKA ZKOUMANÉHO VZORKU.....	25
5.4 VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	26
5.5 SHRUTÍ.....	32
6 METODICKÝ ZÁSOBNÍK HER.....	33
6.1 ČÁP ZTRATIL ČEPIČKU	33
6.2 FARBEN PEXESO.....	34
6.3 ZEHN AUS DER RUNDE	35
6.4 ZAHLEN BINGO.....	36
6.5 HERBST – WORTSCHATZ – MINI LÜK.....	37
6.6 VERB MIT DEM WÜRFEL.....	38
6.7 LAUFENDES DIKTAT.....	39
6.8 ICH HABE.... WER HAT? TIERE	40
6.9 TRIMINO – FRÜCHTE UND NÜSSE	41
6.10 DER WÜRFEL.....	42
6.11 DOMINO – KLEIDUNG.....	43
6.12 DOBBLE – KÖRPER	44
6.13 SCHULSACHEN – KOLÍČKOVANÁ	45
7 REFLEXE VYBRANÝCH HER.....	46
7.1 FARBEN PEXESO.....	46
7.2 ZEHN AUS DER RUNDE.....	46
7.3 ZAHLEN BINGO.....	47
7.4 HERBST WORTSCHATZ – MINI LÜK.....	47

7.5 ICH HABE...WER HAT? TIERE.....	48
7.6 TRIMINO – FRÜCHTE UND NÜSSE	48
ZÁVĚR.....	49
RESUMÉ.....	51
RESUME.....	52
SEZNAM LITERATURY	53
SEZNAM OBRÁZKŮ A GRAFŮ.....	56
PŘÍLOHY.....	I

Úvod

V současné době je na základních školách v České republice výuka cizích jazyků povinná od 3. ročníku. Ačkoliv je německý jazyk často upozaděn ve srovnání s anglickým jazykem, je nutné si uvědomit, že se řadí mezi světové jazyky, které mají velký význam zejména v kontextu našeho sousedství s německy mluvícími zeměmi. V této diplomové práci se proto zaměřím na využití her jako efektivního prostředku k motivaci žáků při výuce německého jazyka na 1. stupni ZŠ.

V rané výuce je zásadní, aby samotná výuka probíhala hravou a zábavnou formou. Proto je velmi důležité věnovat zvláštní pozornost výběru výukových materiálů, tzn. pracovních listů, dětských knih, učebnic a samozřejmě zařazování didaktických her, které jsou nejefektivnější zejména v raném věku dítěte. Právě pestrost metod, výukových materiálů a multisensorické učení mohou být důležitými faktory úspěšné motivace žáků.

Hlavní motivace pro volbu tématu her v rané výuce souvisí s mojí dosavadní zkušeností na 3. ZŠ Cheb, kde vedu kroužek německého jazyka. Škola se nachází ve vzdálenosti 10 km od státních hranic se SRN, proto znalost německého jazyka považuji za prioritu.

Jako vedoucí kroužku jsem svědkem toho, že hry nejsou pouze formou zábavy, ale mohou mít významný dopad na proces učení, motivaci a zájem dětí o výuku cizího jazyka. V práci s dětmi i v rámci mimoškolních aktivit bych ráda pokračovala a využila přitom nové poznatky, které získám při zpracovávání své závěrečné kvalifikační práce.

Diplomová práce se zaměřuje na didaktické hry v raném věku při výuce německého jazyka a je rozdělena do tří částí, a to na teoretickou, výzkumnou a praktickou. Hlavním cílem teoretické části je vysvětlit základní pojmy související s problematikou rané výuky cizího jazyka: cíle, obsah, metody a klíčové kompetence. Zaměřuje se také na začlenění výuky cizího jazyka do rámcově vzdělávacího programu a motivaci ve výuce z pohledu žáka a z pohledu učitele. Kapitola číslo 4 je věnována tématu her, popisuje jejich klasifikaci, význam her a možná rizika spojená s jejich využitím.

Cílem výzkumné části bylo prostřednictvím dotazníku pro učitele na 1. stupni zjistit informace o tom, jak vnímají využívání her ve výuce a potvrdit, či vyvrátit hypotézu: Didaktické hry jsou dobrým pomocníkem při zvyšování efektivity výuky,

jejich použití může mít ale také svá úskalí. V dotazníkovém šetření jsem oslovila učitele v Karlovarském a Plzeňském kraji, abych zjistila, zda při výuce využívají didaktické hry, jak často a kdy je do výuky zařazují, jaké hry jsou podle nich nejefektivnější a zda mají podle nich kromě výhod i nevýhody.

Těžiště diplomové práce spočívá v její praktické části. Hlavním cílem bylo vytvořit již konkrétní náměty didaktických her pro využití ve výuce německého jazyka na 1. stupni základních škol. Všechny předložené herní aktivity jsou určeny jako inspirace pro ostatní pedagogy a jsou v souladu s výchovně-vzdělávacími cíli rané výuky německého jazyka. Zároveň jsou všechny doplněny o metodický list, který má vyučujícím usnadnit přípravu i realizaci zvolené hry. V závěru předkládám rovněž reflexi vybraných aktivit, které jsem se svými žáky vyzkoušela. Tato zpětná vazba zcela jistě poslouží jako nástroj pro další zvyšování kvality výuky.

1 RANÁ VÝUKA

Období rané výuky zahrnuje předškolní věk a raný školní věk. Předškolní období trvá od 3 do 6–7 let. Konec této fáze není ohraničen jen fyzickým věkem, ale především sociálně, a to nástupem do školy. Ten sice s věkem dítěte souvisí, může oscilovat v rozmezí jednoho, eventuálně i více let.¹

Období od tří do šesti let se vyznačuje rozvojem myšlení a řeči. Myšlení je názorné, ovlivněno aktuálním děním². Předškolní věk je také charakteristický stabilizací vlastní pozice ve světě a diferenciací vztahu ke světu. V jeho poznání pomáhá dítěti představivost, pro předškolní věk je typické fantazijní zpracování informací a intuitivní uvažování, které ještě není regulováno logikou. Předškolní věk je označován také jako období iniciativy, dítě má potřebu něco zvládnout, vytvořit a potvrdit tak svoje kvality. K postupné diferenciaci dochází i v sociální oblasti, pro niž je typický přesah rodiny a rozvoj vztahů s vrstevníky.³

Novozámská definuje období předškolního věku jako „*časově velmi rozsáhlé a plné změn. Dítě se rychle vyvíjí a mění. Rozvíjí se u něj myšlení, řeč, paměť, pozornost, percepční funkce (smyslové vnímání), motorické a grafomotorické schopnosti a schopnost motorické a senzomotorické koordinace. Dochází ke změnám i v oblasti emoční a sociální a celkově v socializaci dítěte, které přijímá nové životní role předškoláka a postupně školáka.*

Děti bývají plné energie, zvědavosti a nadšení, jsou neustále v pohybu a do aktivit, které je zaujmou, se pouštějí naplno. Ve všem, co dělají, se projevuje kreativita a fantazie, ať je to hraní, kreslení nebo vyprávění.“⁴

Raný školní věk je fáze vývoje dětí, který následuje po předškolním věku a zahrnuje první dva roky docházky na základní školu. Během této doby se děti přizpůsobují novému školnímu prostředí, seznamují se s formálním vzděláváním

¹ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000, s. 177. ISBN 80-7178-308-0.

² JADMINW. *Charakteristika vývoje dítěte předškolního věku*. Online. Rodiče a děti, © 2024. Dostupné z: <https://www.rodice-a-deti.cz/charakteristika-vyvoje-ditete-predskolniho-veku>. [cit. 2024-02-26].

³ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000, s. 177. ISBN 80-7178-308-0.

⁴ *Začínáme učit češtinu pro děti – cizince* [online]. 2014. AUČCJ, 2014 [cit. 2024-03-22]. ISBN 978-80-260-7506-6. Dostupné z: <https://www.cjv.muni.cz/media/3423537/zaciname-ucit-cestinu-pro-deti-cizince-predskolni-vek.pdf>

a učí se sociálním dovednostem. Důraz je kladen na rozvoj schopnosti čtení, psaní, matematiky a dalších klíčových oblastí.

1.1 CÍLE RANÉ VÝUKY

Cíle rané výuky cizího jazyka zahrnují především rozvíjení jazykových dovedností. Děti v raném školním věku jsou ve výhodě, jelikož jsou v procesu rychlého vývoje a snadno absorbují nové informace. Výuka cizího jazyka také podporuje kognitivní vývoj dítěte a umožňuje mu pochopení různých kultur a zvyků. Dále dětem v dnešní společnosti otevírá více možností do budoucnosti, ať už jde o vzdělávání, zaměstnání nebo cestování.

Podle Norimberských doporučení by raná výuka cizího jazyka:

- *„měla dítěti poskytnout základy cizího jazyka a jeho komunikativního využití,*
- *měla dítěti poskytnout příležitost k poznání jiných pohledů na svět, k otevření se cizím kulturám a k orientaci ve světě,*
- *měla dítěti poskytnout vlastní zkušenost s jinou kulturou a se socializačními faktory s ní spojenými. Tím lze dosáhnout toho, aby si dítě více uvědomilo své zapojení do společnosti. Pohledem na vlastní i cizí realitu získává výuka cizích jazyků interkulturní dimenze.*
- *měla přispět k celkovému rozvoji dítěte, a tak vyváženě podporovat jeho citové, tvořivé, sociální, kognitivní a jazykové schopnosti,*
- *měla vzbudit zájem o jazyk a podnítit radost z jeho učení*
- *měla dítě motivovat ke komunikaci v jiných jazycích než jen v jazyce mateřském“.⁵*

R. Choděra rozděluje „cíle na jazykové, vzdělávací a výchovné. Jazykový cíl můžeme chápat jako kategorii řečových dovedností. Jazykový výcvik vede učitel od komunikativních dovedností až ke způsobilosti je realizovat. Vzdělávací cíl zahrnuje poznatky o jazyce jako součásti kultury jiného národa, porovnávání odlišností od

⁵ WIDLAK, Beate. *Norimberská doporučení k ranému osvojování cizího jazyka: nové zpracování*. Praha: Goethe-Institut, 2010. ISBN 978-3-939670-38-4.

*mateřského jazyka. Výchovný cíl by měl směřovat k formování a utváření osobnosti a posilování kladného vztahu k cizímu jazyku“.*⁶

Z. Kalhous v knize *Školní didaktika* dělí výukové cíle z hlediska stránek osobnosti na cíle kognitivní, afektivní a psychomotorické⁷.

Kognitivní cíle se zaměřují na rozvoj kognitivních schopností žáků, které by měl učitel stanovit tak, aby věděl, co a jak by se žák měl naučit. Je důležité zvážit, zda je pouhá reprodukce definice, zákona nebo vzorce dostatečná, nebo zda je nutné vysvětlit příslušný vztah a aplikovat ho podle předem stanoveného vzoru. Žák by měl přesně rozumět očekávaným výkonům, které úlohy by měl zvládnout, aby se ujistil, že ovládá učivo na požadované úrovni. Měl by vědět, zda by měl řešit problémové úlohy, popsat nebo zdůvodnit svůj postup, formulovat své myšlenky písemně, prakticky vyhodnotit a posoudit určitý jev a podobně.⁸

Při přemýšlení o afektivních cílech zvažuje učitel obsah daného tématu z hlediska toho, jak a ve kterých oblastech může dané téma ovlivnit postoje žáků a jejich hodnotovou orientaci, například přípravu na spolupráci se spolužáky. Plánuje, kde žáci budou mít možnost sdílet své osobní zkušenosti a myšlenky, kde je vhodné vyvolat diskusi o určitém problému a o tom, jaké učební aktivity budou pro danou skupinu žáků vhodné, aby si mohli užít radost z úspěšného řešení. Při dosažení afektivních cílů výuky je však také vhodné využít nečekané situace, které se mohou v průběhu výuky objevit.⁹

Psychomotorické cíle jsou stanoveny na základě potřeby, aby žáci získali konkrétní psychomotorické dovednosti. Je zřejmé, že v některých předmětech budou u určitých témat převažovat kognitivní cíle, zatímco u jiných afektivní nebo psychomotorické cíle. Je povinností učitele systematicky pracovat se všemi třemi dimenzemi výukových cílů a uznávat jejich vzájemnou souvislost.¹⁰

⁶ CHODĚRA, Radomír. *Didaktika cizích jazyků: úvod do vědního oboru*. 2. vyd. Praha: Academia, 2013, s. 74–75. ISBN 978-80-200-2274-5.

⁷ KALHOUS, Zdeněk a OBST, Otto. *Školní didaktika*. Praha: Portál, 2002, s. 276. ISBN 807178253X.

⁸ KALHOUS, Zdeněk a OBST, Otto. *Školní didaktika*. Praha: Portál, 2002, s. 276. ISBN 807178253X.

⁹ Tamtéž.

¹⁰ Tamtéž.

1.2 OBSAH RANÉ VÝUKY

Aby měla raná výuka cizího jazyka dlouhodobý přínos pro rozvoj jazykových dovedností, musí se obsah jazykové výuky přizpůsobit věku a individuálním zájmům dítěte, rozšiřovat je, oslovovat jeho city, podporovat v nich jejich angažovanost, fantazii a tvořivost.

Obsah rané výuky cizích jazyků vychází z dětské kultury, z obecných znalostí o světě a závisí na zájmových oblastech dítěte. Nutné je, aby dítě v komunikaci a v dialogu vnímalo jazyk a umělo ho použít. Mluvení, čtení, psaní a poslech mají funkci podpůrnou. Nesmíme opomenout paraverbální komunikační prostředky, jako jsou výslovnost, intonace a rytmus jazyka, a nonverbální prostředky, jako je řeč těla.¹¹

V. Janíková se domnívá, že *„chceme-li v hodinách cizího jazyka usilovat o aktivní spolupráci žáků, jejich emocionální zainteresovanost a spoluúčast na dění, musíme mj. pečlivě zvážit obsahovou náplň výuky. Při výběru učebnice, doplňkových učebních materiálů i pomůcek je třeba vycházet z potřeb a zkušeností žáka v daném věku. Pokud se nám podaří vybrat témata, texty či situace blízké jeho vnitřnímu světu, bude se cítit osloven a tím i motivován, vyjádřit své individuální postoje, přání a názory“*¹².

1.3 METODY RANÉ VÝUKY

Pojem metoda je odvozený z řeckého slova „meta hodos“, což znamená cesta směřující k cíli¹³.

Výukovou metodu můžeme označit jako specifickou činnost učitele, která rozvíjí vzdělanost žáků a vede je k dosahování stanovených výchovně-vzdělávacích cílů, jelikož v úspěšnosti výuky hraje důležitou roli vzájemná spolupráce jak na straně učitele, tak i na straně žáka.¹⁴

V literatuře můžeme najít velmi mnoho různých klasifikací výukových metod. Nejčastěji citovaná je komplexní klasifikace výukových metod J. Maňáka, který je člení z hlediska pramene poznání, dále z hlediska aktivity a samostatnosti žáků, z hlediska

¹¹ WIDLAK, Beate. *Norimberská doporučení k ranému osvojování cizího jazyka: nové zpracování*. Praha: Goethe-Institut, 2010. ISBN 978-3-939670-38-4.

¹² JANÍKOVÁ, Věra. *Výuka cizích jazyků*. Praha: Grada Publishing, 2011, s. 89. ISBN 978-80-247-3512-2.

¹³ MAŇÁK, Josef a ŠVEC, Vlastimil. *Výukové metody*. Brno: Paido, 2003. ISBN 80-7315-039-5.

¹⁴ ZORMANOVÁ, Lucie. *Výukové metody v pedagogice: s praktickými ukázkami*. Praha: Grada Publishing, 2012, s. 13. ISBN 978-80-247-4100-0.

fází výuky, z hlediska operací a z hlediska výukových forem a prostředků. Dále odlišuje výukové metody, které jsou založené na interakci a komunikaci žáků s učitelem a žáků mezi sebou navzájem. S výše popsaným členěním metod se můžeme setkat i ve studiích Z. Kalhouse a O. Obsta.¹⁵

Jeden z relativně nových a známých přístupů ke klasifikaci výukových metod, který vypracovali J. Maňák a V. Švec, spojuje různé pohledy na výukové metody. Tento přístup se zaměřuje na stupňující se složitost edukačních vazeb a vyznačuje se sjednocením pojmů výuková metoda a organizační forma.¹⁶

Tato podrobná klasifikace rozděluje výukové metody do tří hlavních skupin: klasické výukové metody, aktivizující výukové metody a komplexní výukové metody. Přitom didaktické hry jsou zařazeny do aktivizujících výukových metod.¹⁷

Při výběru v rané výuce musíme volit takové metody, aby vytvořily atmosféru, v níž se děti budou cítit dobře. Měly by podněcovat k činnosti, podporovat chuť k učení a tím umožnit i nárůst znalostí. Měly by oslovovat dítě v celé jeho celistvosti a napomoci tomu, aby se učilo všemi smysly. Při volbě metod je nutno respektovat potřeby dítěte, vyučování by se proto mělo vyznačovat rozmanitostí metod a střídáním činností různého typu. Důležitou úlohu hraje interakce ve třídě, která by měla mít takový ráz, že by se neměla vyznačovat dlouhými výklady a měla by probíhat jako neustálá a vzájemná výměna informací mezi žáky a učitelem a žáky navzájem.¹⁸

1.4 KLÍČOVÉ KOMPETENCE

V rané výuce jsou klíčové kompetence zvláště významné pro celkový rozvoj dětí. Patří mezi ně schopnost komunikace a jazykové dovednosti. Důležité jsou také sociální a emoční dovednosti, které se zaměřují na schopnost navazovat a udržovat vztahy. Význam mají rovněž kognitivní dovednosti, jako jsou pozorování, rozvoj myšlení a kreativita. Svou úlohu má také rozvoj fyzických dovedností a pohybových aktivit, zahrnujících motorické schopnosti, koordinaci a manipulaci s předměty. Samostatnost a schopnost sebeobsluhy hrají významnou roli v oblastech hygieny,

¹⁵ Tamtéž, s. 14.

¹⁶ Tamtéž, s. 15.

¹⁷ ZORMANOVÁ, Lucie. *Výukové metody v pedagogice: s praktickými ukázkami*. Praha: Grada Publishing, 2012, s. 17. ISBN 978-80-247-4100-0.

¹⁸ JANÍKOVÁ, Věra. *Výuka cizích jazyků*. Praha: Grada Publishing, 2011. ISBN 978-80-247-3512-2.

oblékání, stravování a zvládání každodenních úkolů. Tyto klíčové kompetence jsou nezbytné pro celkový rozvoj dítěte v raném věku a připravují ho na další fáze vzdělávání a života.

Klíčové kompetence jsou souborem znalostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot, které jsou důležité pro osobní rozvoj a úspěšné začlenění jedince do společnosti. Jejich výběr a definice vychází z hodnot, které jsou obecně přijímané ve společnosti, a z představ o tom, jaké kompetence přispívají ke vzdělání, spokojenému a úspěšnému životu a k posilování občanské společnosti. Klíčové kompetence neexistují izolovaně vedle sebe, ale vzájemně se prolínají a propojují různými způsoby.¹⁹

Tyto kompetence jsou využívány nejen ve škole, ale také v pracovním prostředí, osobním životě a mezilidských vztazích.

Podle Norimberských doporučení by v rámci rané výuky cizího jazyka měl být podporován rozvoj těchto všeobecných kompetencí:

- *„Vlastní kompetence: Prostřednictvím výkonů a poznatků v osvojování cizího jazyka posiluje dítě pocit svého vlastního já, učí se hodnotit a vážit si sebe i své osobní role uvnitř skupiny a rozvíjí v sobě odvahu k jednání.*
- *Sociální kompetence: Zdravé sebehodnocení vede k přiměřenému vnímání ostatních členů skupiny. Dítě vnímá ostatní v jejich osobním významu, učí se vážit si každého jednotlivce, pracuje v týmu a rozvíjí vnímání pojmu „my“.*
- *Afektivní kompetence: V kontaktu s ostatními se dítě učí vyjadřovat pocity a také rozeznávat konflikty a problémy a poznává způsoby, které mohou vést i k řešení problémů.*
- *Motorická kompetence: Pohyb během procesu učení je základní dětskou potřebou, která posiluje schopnost vstřebávání informací a přispívá k motorickému rozvoji dítěte.*
- *Kognitivní kompetence: Cizí jazyk se stává médiem pro zprostředkování obsahu, je méně samoučelný. Cizojazyčný obsah podněcuje k přemýšlení a podporuje*

¹⁹ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání.* Online. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, 2023. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/60263/>. [cit. 2023-10-27].

také výkon paměti. Tato kompetence se rozvíjí nejdříve ve věku zhruba od deseti let. Kreativní kompetence: Cizí zvuky a znaky podobně jako nový a nezvyklý obsah jsou obvykle zábavné, vzbuzují zvědavost, podněcují k novým nápadům a k vyzkoušení nových postupů.

- *Kompetence pozornosti: Nové vlivy rozvíjejí vnímavost pro náš okolní svět, pro naše životní prostředí, pro potřeby a nezbytnosti bližních. Pozornost vede k uznání a respektu, ale také k důvěře. Výuka cizího jazyka a rámcově vzdělávací program“.²⁰*

1.5 KOMPETENCE UČITELE CIZÍHO JAZYKA V RANÉ VÝUCE NĚMECKÉHO JAZYKA

Základem kvality profesní práce učitele cizího jazyka je úroveň jeho odborných znalostí. Kvalifikovaným učitelem je ten, kdo úspěšně absolvoval magisterský studijní program přípravy učitelů cizích jazyků.²¹

Rámec profesních kvalit učitele zdůrazňuje především tyto znalosti typické pro učitele:

- *„obecné pedagogické znalosti*
- *znalost vyučovaného oboru*
- *didaktickou znalost obsahu, specifické propojení oboru, pedagogiky i psychologie*
- *znalost kurikula s ohledem na klíčové kurikulární dokumenty*
- *znalost cílů, účelů a hodnot výchovy a vzdělávání i jejich filozofických a historických východisek*
- *znalost vzdělávacího prostředí (v užším i širším slova smyslu)*
- *znalosti žáků a jejich charakteristik (pedagogicko-psychologické znalosti).“²²*

²⁰ WIDLAK, Beate. *Norimberská doporučení k ranému osvojování cizího jazyka: nové zpracování*. Praha: Goethe-Institut, 2010. ISBN 978-3-939670-38-4.

²¹ KLEČKOVÁ, Gabriela; HANUŠOVÁ, Světlana; PÍŠOVÁ, Michaela; JANÍKOVÁ, Věra; ORLOVA Natalia et al. *Rámec profesních kvalit učitele cizího jazyka*. Online PDF. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2019. ISBN 978-80-7481-243-9. Dostupné z: https://www.npi.cz/images/publikace/ramec_profesnich_kvalit_ucitele_ciziho_jazyka.pdf. [cit. 2024-02-26].

²² Tamtéž, s. 8.

Klíčovou roli hraje didaktická znalost obsahu, která je pro učitele cizího jazyka důležitá pro úspěšné předávání jazyka žákům s ohledem na výukový kontext. To zahrnuje znalost způsobů, jak se cizí jazyk učí (včetně individuálních potřeb žáků a jejich vlivu na učení cizího jazyka), a znalost metod, strategií a didaktických forem vhodných pro výuku cizího jazyka.²³

Znalosti v oboru, který učitel cizího jazyka vyučuje, jsou velmi široké a zahrnují:

- komunikační dovednosti na pokročilé úrovni (minimálně na úrovni C1 dle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky);
- lingvistické znalosti (učitel má hluboké pochopení základních lingvistických disciplín, umí aplikovat tyto znalosti ve své práci, dokáže analyzovat různé druhy textů a vytvořit efektivní cvičení pro výuku),
- znalost o kultuře (učitel je schopen porozumět vztahu mezi kulturou a jazykem),
- znalost literárních děl reprezentujících specifické tendence a fáze kultury jazyka, který učí (učitel je schopen kriticky posoudit literární text a používat literární díla ve výuce).²⁴

²³ KLEČKOVÁ, Gabriela; HANUŠOVÁ, Světlana; PÍŠOVÁ, Michaela; JANÍKOVÁ, Věra; ORLOVA Natalia et al. *Rámeček profesních kvalit učitele cizího jazyka*. Online PDF. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2019, s. 8. ISBN 978-80-7481-243-9. Dostupné z: https://www.npi.cz/images/publikace/ramec_profesnich_kvalit_ucitele_ciziho_jazyka.pdf. [cit. 2024-02-26].

²⁴ Tamtéž.

2 VÝUKA CIZÍHO JAZYKA A RVP

Základní vzdělání přímo navazuje na předškolní vzdělávání, které rozvíjí a doplňuje výchovu v rodině. Je to jediná část vzdělávání, kterou absolvují všichni žáci povinně ve dvou stupních.

2.1 RÁMCOVĚ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM

Důležitým dokumentem týkajícím se nižšího stupně sekundární školy je Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, který byl publikován Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, a neustále dochází k jeho revizím.

Rámcově vzdělávací program stanoví zejména:

- Konkrétní cíle, formy, délku a povinný obsah vzdělávání, včetně obecného a odborného zaměření daného oboru vzdělávání. Taktéž se zabývá organizačním uspořádáním, profesním profilem, podmínkami průběhu a ukončení vzdělávání a zásadami pro tvorbu školních vzdělávacích programů.
- Podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, včetně nezbytných materiálních, personálních a organizačních podmínek. Zohledňuje také podmínky bezpečnosti a ochrany zdraví.

Rámcově vzdělávací program musí být v souladu s nejnovějšími poznatky vědních disciplín, které představují základy a praktické využití vzdělávání. Zároveň musí reflektovat poznatky z oblasti pedagogiky a psychologie, jež se týkají účinných metod a organizačního uspořádání vzdělávání, přiměřených věku a rozvoji vzdělávaného jedince.²⁵

²⁵ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY ČR. *RVP – Rámcové vzdělávací programy*. Online. © 2022. Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/>. [cit. 2023-10-15].

2.2 RÁMCOVĚ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM – VZDĚLÁVACÍ OBLAST CIZÍ JAZYK

Vztah mezi výukou cizího jazyka a Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání (RVP ZV) spočívá v tom, že RVP stanovuje minimální standardy a cíle, které by mělo vzdělávání v daném jazyce splnit. RVP také určuje, jak by měla probíhat výuka cizího jazyka, a to s ohledem na věkové skupiny, úroveň obtížnosti a metodiku výuky.²⁶

V RVP je výuka cizího jazyka začleněna již od prvního stupně základní školy. Cílem je, aby žáci získali základní komunikativní dovednosti v cílovém jazyce, osvojili si základní slovní zásobu a gramatiku, a také aby se seznámili s kulturou země, jejíž jazyk se učí. Kromě toho je důležitá také motivace žáků k učení se cizímu jazyku a jejich aktivní zapojení do výuky.²⁷

Dle RVP přispívá cizí jazyk k chápání a objevování skutečností, které přesahují oblast zkušeností zprostředkovaných mateřským jazykem. Poskytují živý jazykový základ a předpoklady pro komunikaci žáků v rámci integrované Evropy a světa.²⁸

Osvojování cizích jazyků pomáhá snižovat jazykové bariéry a přispívá tak ke zvýšení mobility jednotlivců jak v jejich osobním životě, tak v dalším studiu a v budoucím pracovním uplatnění. Umožňuje poznávat odlišnosti ve způsobu života lidí jiných zemí i jejich odlišné kulturní tradice. Prohlubuje vědomí závažnosti vzájemného mezinárodního porozumění a tolerance a vytváří podmínky pro spolupráci škol na mezinárodních projektech.²⁹

²⁶ NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT ČESKÉ REPUBLIKY. *Vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace – úvod*. Online. © 2023. Dostupné z: <https://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=10571>. [cit. 2023-10-14].

²⁷ Tamtéž

²⁸ Tamtéž

²⁹ Tamtéž

Podle RVP jsou v 1. období očekávané tyto výstupy:

ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI

Žák

- „CJ-3-1-01 rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností, a reaguje na ně verbálně i neverbálně
- CJ-3-1-02 zopakuje a použije slova a slovní spojení, se kterými se v průběhu výuky setkal
- CJ-3-1-03 rozumí obsahu jednoduchého krátkého psaného textu, pokud má k dispozici vizuální oporu
- CJ-3-1-04 rozumí obsahu jednoduchého krátkého mluveného textu, který je pronášen pomalu, zřetelně a s pečlivou výslovností, pokud má k dispozici vizuální oporu
- CJ-3-1-05 přiřadí mluvenou a psanou podobu téhož slova či slovního spojení
- CJ-3-1-06 píše slova a krátké věty na základě textové a vizuální předlohy.“³⁰

Požadavky na vzdělávání v cizích jazycích formulované v RVP ZV vycházejí ze Společného evropského referenčního rámce pro jazyky, který popisuje různé úrovně ovládnutí cizího jazyka. Vzdělávání v Cizím jazyce předpokládá dosažení úrovně A2, vzdělávání v Další cizím jazyce předpokládá dosažení úrovně A1 (podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky).³¹

Úspěšnost jazykového vzdělávání jako celku je závislá nejen na výsledcích vzdělávání v jazyce mateřském a v cizích jazycích, ale závisí i na tom, do jaké míry se jazyková kultura žáků stane předmětem zájmu i všech ostatních oblastí základního vzdělávání.³²

³⁰ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. Online. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, 2023. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/60263/>. [cit. 2023-10-27].

³¹ NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT ČESKÉ REPUBLIKY. *Vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace – úvod*. Online. © 2023. Dostupné z: <https://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=10571>. [cit. 2023-10-14].

³² Tamtéž.

3 MOTIVACE VE VÝUCE

Motivace ve výuce je klíčovým faktorem pro dosažení úspěchu a efektivního učení. Jedná se o vnitřní sílu nebo pohnutky podněcující k učení a dosahování cílů.

Motivace v rané výuce dětí je klíčová pro jejich zájem o učení a rozvoj dovedností. V rané výuce cizího jazyka je při budování motivace velmi důležitá role pedagoga. Pedagog může vytvářet motivující prostředí, které podporuje zájem a aktivitu žáků. Abychom děti dostatečně motivovali, volíme především hravou formu výuky s využitím her, písniček, pohybu a kreativních aktivit. Velmi důležitá je také autenticita, děti potřebují vidět význam toho, co se učí, ve svém každodenním životě. Propojením učiva s reálnými situacemi a jejich zájmy můžeme zvýšit jejich motivaci. Důležité je vytvořit příjemné prostředí, ve kterém se děti cítí bezpečně a jsou respektovány. I výběr témat, která děti zajímají, může mít pozitivní vliv na jejich motivaci. A v neposlední řadě je důležitá pozitivní zpětná vazba. Děti potřebují povzbuzení a uznání za své úsilí a pokroky. Motivovat děti je třeba v celém průběhu vyučovací hodiny, nikoli jenom na začátku vyučování.³³

Pedagogický slovník definuje motivaci jako „*souhrn vnitřních i vnějších faktorů, které:*

1. *vzbuzují, aktivují, dodávají energii lidskému jednání a prožívání;*
2. *zaměřují toto jednání a prožívání určitým směrem;*
3. *řídí jeho průběh, způsob dosahování výsledků;*
4. *ovlivňují též způsob reagování jedince na jeho jednání a prožívání, jeho vztahy k ostatním lidem a ke světu.“³⁴*

M. Nakonečný považuje motivaci za proces, který ovlivňuje, aktivuje a udržuje cílené jednání. Mezi motivy patří jak biologické a společenské potřeby, tak i emoce.³⁵

³³ ZORMANOVÁ, Lucie. *Obecná didaktika: pro studium a praxi*. Praha: Grada Publishing, 2014, s. 33. ISBN 978-80-247-4590-9.

³⁴ PRŮCHA, Jan; WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. 6., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-647-6.

³⁵ JANÍKOVÁ, Věra. *Výuka cizích jazyků*. Praha: Grada Publishing, 2011, s. 80. ISBN 978-80-247-3512-2.

3.1 DRUHY MOTIVACE

Základní rozdělení motivace je rozdělení na motivaci vnitřní a vnější. O vnitřní motivaci k učení mluvíme tehdy, když se žák učí z vlastního zájmu, z vlastní touhy po vědění, po úspěchu a uplatnění. Vnitřní motivace, jak již název napovídá, je ovlivněna vnitřními činiteli, tzv. introtivy, a vychází z vnitřních potřeb člověka, které je nutno naplnit, uspokojit. Mezi základní introtivy řadíme potřeby, zájmy, emoce, návyky, zvyky, postoje, hodnoty, životní plány, cíle, ideály a pocit povinnosti.

O. Obst uvádí, že „o vnitřní motivaci mluvíme, když se žák učí proto, že ho zaujalo téma nebo činnost. Žák tedy aktivně pracuje, aniž by potřeboval slib vnější odměny nebo hrozbu trestu. Vnitřní motivace k učení je závislá na tom, zda žák:

- vnímá učební činnost nebo zkušenost jako pro něj osobně smysluplnou
- má možnost aktivně se podílet na výběru cílů a metod i hodnocení výsledků učení

*Vnitřní motivace se může projevit jen tehdy, když má žák prostor pro výběr a řízení toho, co, kdy a kde bude dělat“.*³⁶

Vedle motivace vnitřní se objevuje motivace vnější. Zahrnuje dílčí motivy, které jsou spjaty s předmětem a příslušnou učební činností z vnějšího prostředí, jako jsou například odměna, pochvala, trest nebo donucení. Děláme něco kvůli vnějším podnětům a je to hlavně prostředek, s jehož pomocí chceme dosáhnout nějakého cíle. Mezi vnější motivy patří například odměny, tresty, očekávání od druhých, rozkazy, nabídky. Vnější motivy mohou narušit činnost těch vnitřních, protože vnější a vnitřní motivace se prolínají a doplňují. Motivace může být krátkodobá a dlouhodobá.

Pokud je žákovo učení a chování ovlivněno odměnou či snahou vyhnout se neúspěchu a trestu, jedná se o motivaci vnější. Nejčastějším vnějším stimulem bývají školní známky, pochvaly a jiná ocenění pedagogů. Častá je u žáků také potřeba úspěchu a snaha být mezi spolužáky tím lepším. Reakce rodičů jsou taktéž častým vnějším motivem k učení. Ať už jsou spojené s vidinou zisku nějaké materiální

³⁶ KALHOUS, Zdeněk a OBST, Otto. *Školní didaktika*. Praha: Portál, 2002, s. 366. ISBN 807178253X.

odměny, nebo snahou nezarmoutit rodiče špatnou známkou, mají na učební činnost žáků velký vliv.³⁷

3.2 MOTIVACE Z POHLEDU ŽÁKA

Žáci mohou být motivováni různými důvody. Ve školním prostředí může být jejich motivací dosažení určité známky, zlepšení v předmětu či postupné posouvání na vyšší úroveň. Žáci jsou motivováni, pokud se učí to, co je opravdu zajímavé a vášnivě baví. Jejich další motivací mohou být úspěchy či pochvaly. Pokud žák vidí, že jeho úsilí vede k pozitivním výsledkům a jsou za ně oceněni, cítí se motivovanější a sebejistější. Velmi důležitá je pro žáky i kvalitně a zajímavě prezentovaná výuka, která jim přináší propojení učiva s reálným světem a příklady z jejich života.

O. Obst tvrdí, že *„základ motivačních postojů dítěte ke školnímu učení se klade v rodině. Rodiče, kteří ochotně odpovídají na otázky svých dětí, podporují jejich zájmy, učí je využívat informační prameny, jsou jim příkladem úcty k poznání i praktických dovedností spojených s celoživotním vzděláváním, jim tím vším předávají pozitivní postoje k učení“*.³⁸

3.3 MOTIVACE Z POHLEDU UČITELE

Motivací dobrého učitele k jeho práci je uspokojování vyšších psychických potřeb, jako je touha poznávat nové věci a schopnost tuto novou znalost zajímavým způsobem předávat svým žákům. Dalším důležitým motivem je snaha pomoci žákům zvládnout školní vzdělání, vést je, rozvíjet jejich osobnost a připravit je na život v dospělosti.³⁹

V. Holeček uvádí, že *„spokojenost v učitelském povolání závisí na míře vlastní seberealizace. Tato potřeba úzce souvisí s potřebou uznání, ocenění. A protože ze strany žáků či jejich rodičů skutečně jen málokdy přicházejí projevy díků a uznání, uspokojení této potřeby spočívá plně v rukou vedení školy. Ocenění dobré práce učitele by nemělo*

³⁷ VACEK, Pavel. *Pedagogická psychologie*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2017. ISBN 978-80-7435-684-1.

³⁸ KALHOUS, Zdeněk a OBST, Otto. *Školní didaktika*. Praha: Portál, 2002, s. 367. ISBN 807178253X.

³⁹ HOLEČEK, Václav. *Psychologie v učitelské praxi*. Praha: Grada Publishing, 2014, s. 15. ISBN 978-80-247-3704-1.

*být jen jedenkrát ročně finanční odměnou, ale také (a to především) formální i neformální ústní pochvalou vždy, když si to učitel zaslouží“.*⁴⁰

Motivování žáků je jednou ze základních otázek úspěšnosti učitele, ale zároveň je jedním z nejobtížnějších úkolů. Motivace se prolíná celou vyučovací hodinou, učitel ji může ovlivnit výběrem učiva, svým stylem vyučování a v neposlední míře hodnocením žáků.⁴¹ Avšak popularita předmětu a motivace žáků nezávisí pouze na individuálních charakteristikách učitele. Jsou také ovlivněny osobností a akademickým výkonem žáka, jeho rozvojem potřeb a schopnostmi.⁴²

⁴⁰ Tamtéž, s. 15.

⁴¹ HRABAL, Vladimír. *Jaký jsem učitel?: metody získávání poznatků o vlastní vzdělávací činnosti*. Knihovnička učitele. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988, s. 35.

⁴² Tamtéž, s. 37.

4 VÝZNAM HER VE VÝUCE

Hra provází člověka po celý jeho život a je neustálou součástí jeho existence, a to v různých podobách v každém vývojovém období. Neomezuje se pouze na určité věkové skupiny, ale přizpůsobuje se individuálně každému jednotlivci.

Pro děti je jednou z nejdůležitějších činností. Prostřednictvím her poznávají samy sebe i svět kolem a vytvářejí si základy, na kterých budou stavět po celý svůj pozdější život. Hraní je tak klíčem k rozvoji dětského vnímání, poznávání a k osvojení si správných modelů chování.⁴³

Význam her ve vzdělávání je velmi rozmanitý. Hry jsou zábavné a interaktivní, což zvyšuje motivaci a angažovanost žáků. Hra vnáší do dětského kolektivu vlídnou atmosféru, pomáhá vytvořit příjemné prostředí pro učení a rozvíjí různé dovednosti jako řešení problémů, komunikaci a spolupráci se spolužáky. Především v rané výuce by se hra měla stát převažující výukovou metodou.

Podle A. Vališové můžeme v obecném pojetí hru chápat jako „*soubor seberealizačních aktivit jedinců nebo skupin, které jsou vázány danými pravidly a jejich primárním cílem není ani materiální zájem či užitek. Didaktickou hru definuje jako seberealizaci žáků, řízenou určitými pravidly a sledující výchovně vzdělávací cíle*“⁴⁴.

Didaktickou hru můžeme definovat jako dobrovolně volenou aktivitu, jejímž produktem je fixace učební látky⁴⁵ Předností didaktické hry je stimulační náboj, který probouzí u žáků zájem, zvyšuje jejich motivaci a angažovanost na prováděných činnostech. Dále podněcuje jejich tvořivost, kooperaci i soutěživost, nutí je využívat různé poznatky a dovednosti a zapojovat své životní zkušenosti.⁴⁶

⁴³ JADMINW. *Hra a její význam pro vaše dítě*. Online. Rodiče a děti, © 2023. Dostupné z: <https://www.rodice-a-deti.cz/hra-jeji-vyznam-pro-vase-dite>. [cit. 2023-10-28].

⁴⁴ VALIŠOVÁ, Alena a KASÍKOVÁ, Hana. *Pedagogika pro učitele*. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1734-0.

⁴⁵ ZORMANOVÁ, Lucie. *Obecná didaktika: pro studium a praxi*. Praha: Grada Publishing, 2014, s. 150. ISBN 978-80-247-4590-9.

⁴⁶ ZORMANOVÁ, Lucie. *Výukové metody v pedagogice: s praktickými ukázkami*. Praha: Grada Publishing, 2012, s. 64. ISBN 978-80-247-4100-0.

4.1 KLASIFIKACE HER

Klasifikace didaktických her a nalezení jednotné definice je velmi obtížné, protože je popsána z různých hledisek mnoha autory. Třídění, které se objevuje u jednotlivých autorů, závisí na jejich pojetí konkrétní aktivizační metody. Didaktické hry jsou kategorizovány do různých oblastí, například podle jejich podstaty, zaměření a cíle, jichž by mělo být dosaženo.

Nejnámější pokus o utřídění dětské hry je od Buhlerové, která navrhla čtyři hlavní kategorie. Jsou to hry funkční, fiktivní, receptivní a konstruktivní.⁴⁷

D. Fontana ve své knize *Psychologie ve školní praxi* píše, že děti postupují těmito stadii:

- a) „senzomotorická hra (zahrnuje 12 měsíců života. Obsahuje zkoumání předmětů a manipulování s nimi za využívání všech dostupných smyslově-pohybových strategií)
- b) první předstírává hra (objevuje se počátkem druhého roku, dítě začíná užívat předměty k jejich obvyklému účelu, avšak v předstírané kapacitě, např. lžičky nebo hřebínky pro panenky užívá k vlastnímu krmení nebo česání)
- c) reorientace k objektům (umožňuje dítěti mezi 15 a 21 měsíci započít se zaměřováním této předstírané hry k hráčkám nebo k druhým lidem, a ne už pouze k sobě)
- d) náhražková předstírává hra (při níž dvouleté a tříleté dítě již užívá předměty k představování něčeho jiného než jich samých)
- e) sociodramatická hra (obvykle se objevuje ve věku pěti let, umožňuje dětem vstupovat do rolí a předstírat, že jsou někdo jiný)
- f) uvědomění rolí (které vyznačuje další pokrok, vede děti přibližně od šesti let k ukládání rolí druhým a k vědomému plánování hravých činností)
- g) hry s pravidly (objevují se od sedmi až osmi let výše. Děti postupně nahrazují předstírané hry hrami se stanovenými pravidly“).⁴⁸

⁴⁷ FONTANA, David. *Psychologie ve školní praxi: [příručka pro učitele]*. Praha: Portál, 1997, s. 53. ISBN 80-7178-063-4.

⁴⁸ Tamtéž, s. 52–53.

Maňák a Švec nabízejí klasifikaci her podle různých hledisek:

- a) dělení didaktických her podle délky trvání (krátkodobé, dlouhodobé),
- b) dělení didaktických her dle místa konání (ve třídě, v klubovně, v přírodě, na hřišti),
- c) dělení didaktických her dle převládající činnosti (zaměřené na osvojování vědomostí, zaměřené na pohybové dovednosti),
- d) dělení didaktických her dle hodnocení (orientované na kvantitu, kvalitu, čas výkonu a na hodnotitele).⁴⁹

E. Opravilová uvádí další dělení dle typů her:

- a) podle schopností, které rozvíjejí (smyslové, pohybové, intelektuální a speciální),
- b) podle typů činnosti (napodobovací, dramatizující, konstruktivní a fiktivní),
- c) podle místa (exteriérové a interiérové),
- d) podle počtu hráčů (individuální, párové a skupinové),
- e) podle věku (hra kojenců, batolat, předškoláků, školáků, dospělých),
- f) podle pohlaví (dívčí a chlapecké).⁵⁰

Rozdělení her podle G. Pettyho:

- a) rozhodovací hry,
- b) kvíz,
- c) soutěž,
- d) problémové úlohy,
- e) činnosti a hry pro učení sociálních dovedností,
- f) seznamovací hry,
- g) hraní rolí a simulační hry.⁵²

⁴⁹ ZORMANOVÁ, Lucie. *Výukové metody v pedagogice: s praktickými ukázkami*. Praha: Grada Publishing, 2012, s. 76. ISBN 978-80-247-4100-0.

⁵⁰ OPRAVILOVÁ, Eva. *Předškolní pedagogika*. Praha: Grada Publishing, 2016, s. 84. ISBN 978-80-247-5107-8.

⁵² PETTY, Geoffrey. *Moderní vyučování: [praktická příručka]*. Praha: Portál, 1996, s. 188. ISBN 80-7178-070-7.

4.2 JAK A KDY ZAŘAZOVAT DIDAKTICKÉ HRY DO VYUČOVÁNÍ

Při přípravě didaktické hry je účinné postupovat následujícím způsobem: Nejprve stanovit cíl hry, na základě toho zvolit konkrétní hru a vysvětlit důvody této volby, poté ověřit, zda je hra vhodná věku, znalostem a zkušenostem žáků a zda jsou na ni připraveni. Je důležité, aby žáci měli potřebné znalosti a dovednosti a aby hra měla odpovídající obtížnost. Následně se musí stanovit pravidla hry, se kterými by žáci měli být seznámeni před jejím začátkem. Pravidla by měla být jednoduchá a nemělo by jich být příliš mnoho, aby si je žáci mohli zapamatovat. Poté se vybere vedoucí hry, kterým může být i žák s předchozí zkušeností s vedením týmu. Opomenout nelze určení způsobu hodnocení, přípravu didaktických materiálů potřebných pro hru a nakonec stanovení časového rámce pro průběh hry.⁵³

Didaktickou hru lze využít v každé fázi vyučovací hodiny, může být i součástí výkladu nového učiva. Hry využíváme především k procvičování a opakování, lze je zařadit i při prověřování znalostí žáků.⁵⁴

4.3 VÝZNAM HER V RANÉ VÝUCE NĚMECKÉHO JAZYKA

Hry mají ve výuce německého jazyka pro děti raném věku významnou roli, protože přinášejí zábavný a interaktivní přístup k učení. Díky nim se děti do výuky zapojují s radostí a motivací, což podporuje jejich zájem o jazyk a učení se. Umožňují dětem procvičovat všechny aspekty německého jazyka – slovní zásobu, gramatiku, poslech, mluvení a porozumění.

Hry nejsou pouze zábavnou formou výuky, ale také důležitým nástrojem pro rozvoj jazykových dovedností, komunikace a sociálních schopností dětí ve výuce německého jazyka. Poskytují prostředí, ve kterém se děti cítí motivované a aktivně se zapojují do procesu učení.

⁵³ ZORMANOVÁ, Lucie. *Obecná didaktika: pro studium a praxi*. Praha: Grada Publishing, 2014, s. 150. ISBN 978-80-247-4590-9.

⁵⁴ SOCHOROVÁ, Libuše. *Didaktická hra a její význam ve vyučování*. Online. In: Metodický portál RVP, 26. 10. 2011. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/s/Z/13271/DIDAKTICKA-HRA-A-JEJI-VYZNAM-VE-VYUCOVANI.html>. [cit. 2023-11-18].

4.4 RIZIKA PŘI POUŽÍVÁNÍ HER VE VÝUCE

Didaktické hry mohou mít mnoho výhod při vzdělávání, ale existují také určitá úskalí, která je důležité zvážit, například:

Výběr prostředí: Některé hry vyžadují specifické prostředí, ale většina z nich je dobře proveditelná v běžné třídě nebo venku, pokud jsou splněny vhodné podmínky. Je důležité si dobře naplánovat prostor a zohlednit počet žáků.⁵⁵

Zájem o hru: Důležité je, aby nejen učitel nebo organizátor hry měl chuť hrát, ale především ti, pro něž je hra určena. I ta nejlepší hra nemusí vždy a všude fungovat, může selhat kvůli drobnostem. Je třeba vzbudit o ni zájem, správně motivovat a umět se vcítit do kolektivu.⁵⁶

Příprava hry: Je třeba mít pořádně připravené pomůcky, rozplánovat časový úsek, předvídat možný výsledek hry a počítat s neúspěchem některých dětí. Je důležité eliminovat pocit méněcennosti nebo přílišného sebevědomí. Je také důležité vybrat přesně tu hru, která odpovídá věku hráčů, jejich počtu, schopnostem a znalostem. Přesné vysvětlení pravidel a možnost klást otázky pomáhá předejít zmatkům, které by mohly ohrozit průběh hry.⁵⁷

Název hry: Název hry může sám o sobě vzbudit chuť hrát. Někdy tajemný název může podnítit zvědavost a zájem, a to na rozdíl od nevýrazného názvu, který děti nezaujme nebo jim neříká nic konkrétního.⁵⁸

Zpětná vazba: Po skončení hry je důležité věnovat čas analýze a hodnocení hry společně se všemi účastníky a také později sami pro sebe. Tato zpětná vazba je důležitá pro další postup ve výuce. Učitel se může z ní poučit a vyvarovat se chyb v budoucnu.⁵⁹

Připravenost učitele: Učitel musí překonat dominující a direktivní postavení ve třídě a místo dlouhých monologů by měl naslouchat, být připraven na kompromisy, uvažovat pozitivně a uvědomovat si, že humor je lepší než prudké reakce a výtky.⁶⁰

⁵⁵ MACHÁČKOVÁ, Michaela. *Hra jako podpůrný didaktický prostředek výchovně-vzdělávacího procesu*. Online. Zlín, 2012. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií, Katedra pedagogiky. Vedoucí práce Jašková, Vendula. Dostupné také z: <http://hdl.handle.net/10563/20148>. [cit. 2024-02-26].

⁵⁶ Tamtéž.

⁵⁷ Tamtéž.

⁵⁸ Tamtéž.

⁵⁹ Tamtéž.

⁶⁰ Tamtéž.

5 VÝZKUMNÁ ČÁST DIDAKTICKÝCH HER

Během mé praxe ve školství jsem si uvědomila, jak důležité je využívání didaktických her ve výuce. Tato skutečnost mě motivovala zaměřit se ve své diplomové práci na téma didaktických her, které podporují a motivují děti k učení. Podle mého názoru je nejdůležitějším cílem učitelů zvýšit motivaci dětí a jednou z možností je zvýšit ji pomocí didaktických her.

5.1 CÍL VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Cílem výzkumné části bylo prostřednictvím dotazníku pro učitele na 1. stupni zjistit informace o tom, jak vnímají pedagogové využívání her ve výuce a jaké jsou jejich názory na efektivitu tohoto přístupu. Hlavním cílem bylo potvrdit, nebo vyvrátit hypotézu, že didaktické hry jsou dobrým nástrojem pro zvyšování efektivity výuky, ale zároveň mohou přinášet i určité obtíže a výzvy. Výsledky tohoto výzkumu by měly poskytnout užitečný pohled na to, jak efektivně využívat didaktické hry ve výuce a jakým způsobem překonat případné problémy spojené s jejich použitím.

5.2 POUŽITÉ METODY

Pro získání dat jsem využila metodu sběru informací prostřednictvím dotazníku, který jsem rozeslala e-mailem na vybrané základní školy v Karlovarském a Plzeňském kraji. Dotazník byl anonymní a byl určen pro učitele na 1. stupni. Obsahoval otázky týkající se zařazování didaktických her do výuky, pohled učitelů na jejich význam. Tato metoda mi umožnila získat kvantitativní data a získat názory a postřehy učitelů z různých škol a prostředí. Celé znění dotazníku je přílohou č. 1.

5.3 CHARAKTERISTIKA ZKOUMANÉHO VZORKU

Respondenty tvořili učitelé základních škol, kteří učí na prvním stupni. Dotazník vyplnilo 119 respondentů.

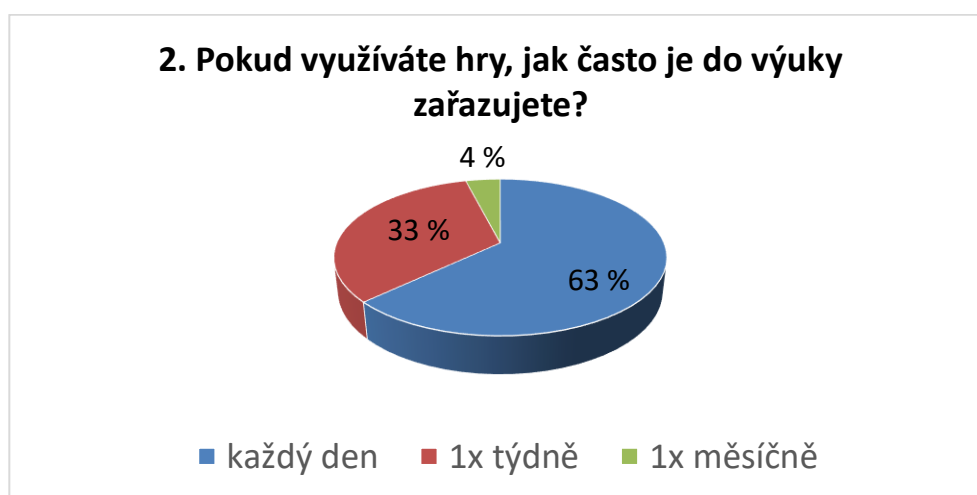
5.4 VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Graf 1 – Využívání her respondenty

Zdroj: vlastní zpracování

Byla jsem mile překvapená, když na otázku, zda učitelé využívají při výuce didaktické hry, všichni respondenti odpověděli kladně. Tato shoda odpovědí naznačuje, že didaktické hry jsou dnes již běžnou součástí výuky na 1. stupni a učitelé je vnímají jako užitečný nástroj pro zapojení a motivaci žáků. Tato pozitivní odezva mě přesvědčila o důležitosti a účinnosti využívání her ve vzdělávání dětí.

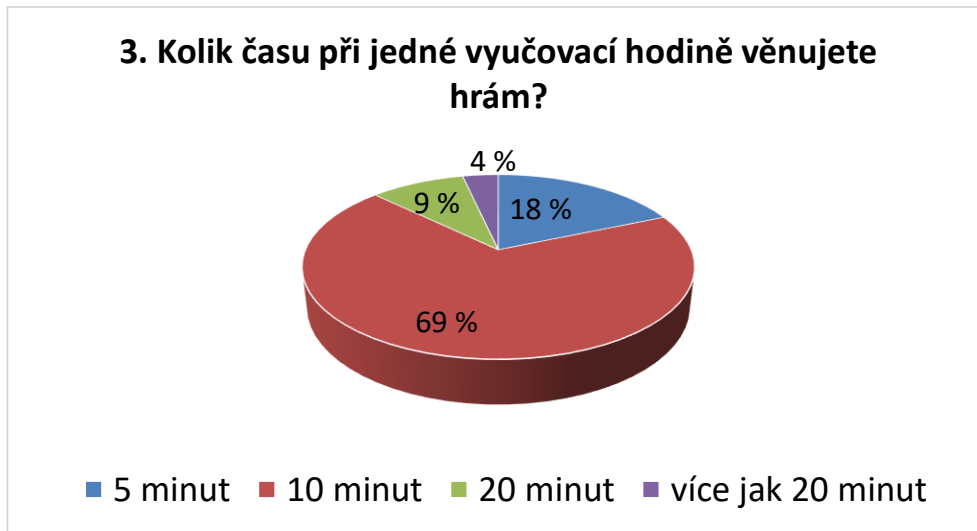

Graf 2– Četnost zařazování her do výuky

Zdroj: vlastní zpracování

Respondenti na otázku týkající se četnosti zařazování her odpověděli následovně: 63 % z nich uvádělo, že hry jsou součástí výuky každý den, 33 % učitelů je zařazuje do výuky jednou týdně a zbylí respondenti (tj. přibližně 4 %) hry používají jednou měsíčně. Tyto odpovědi dokládají, že většina učitelů kladně přistupuje

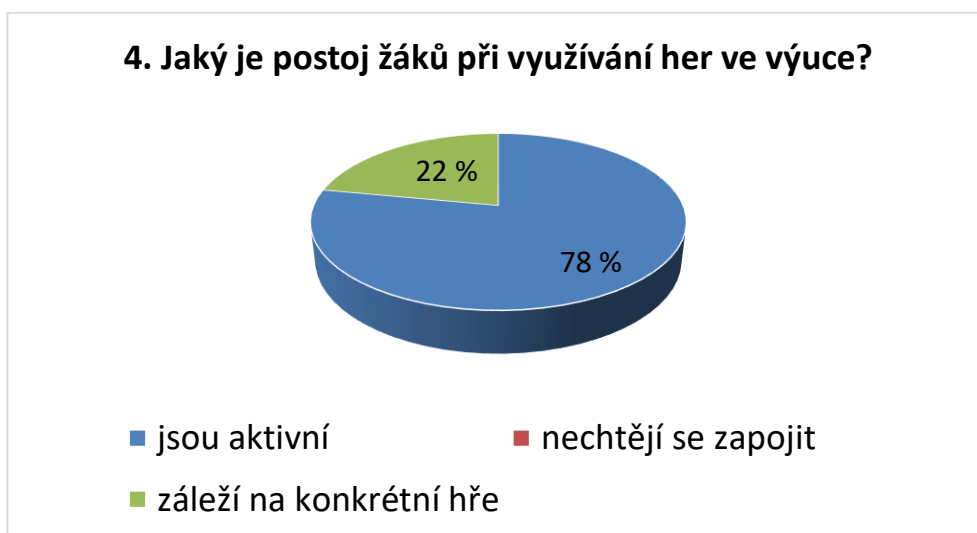
k pravidelnému zařazování her do výuky, ať už každodenně, nebo alespoň jednou týdně. Menší skupina učitelů preferuje použití her méně často, a to přibližně jednou měsíčně.

Graf 3 – Časová dotace při jedné vyučovací hodině

Zdroj: vlastní zpracování

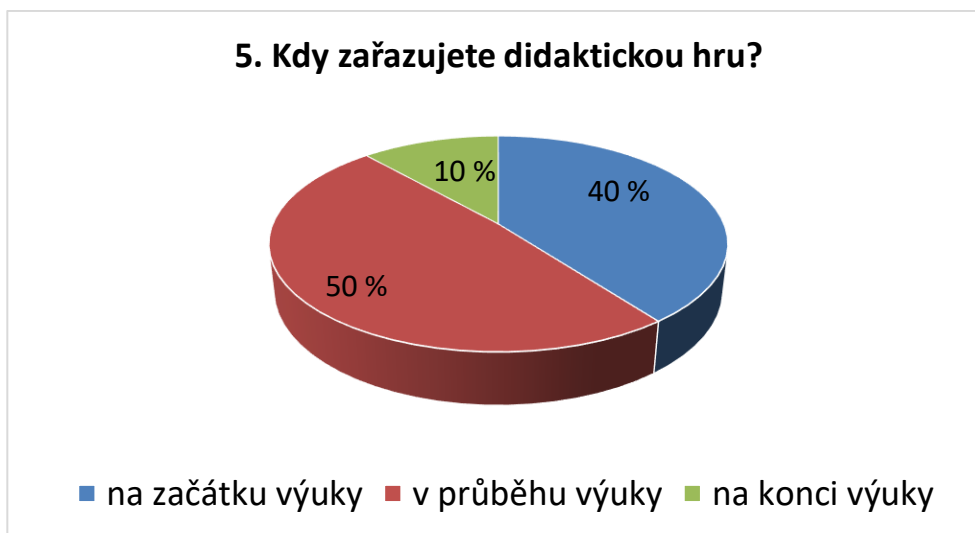
Na otázku – „Kolik času při jedné vyučovací hodině věnujete hrám?“ – měli respondenti k dispozici několik možností. V rámci jedné vyučovací hodiny se 69 % respondentů věnuje hrám 10 minut, 18 % respondentů 5 minut, 9 % respondentů věnuje hrám 20 minut a na více než 20 minut zařazují hry 4 % respondentů. Délka času věnovaného hrám je samozřejmě ovlivněna i různými faktory, jako jsou například obsah a cíl výuky.

Graf 4 – Postoj žáků

Zdroj: vlastní zpracování

Převážná většina respondentů, tj. 78 %, uváděla, že jsou žáci při didaktické hře aktivní, zbylých 22 % respondentů odpovědělo, že záleží na konkrétní hře. Nikdo se nezmínil, že by se žáci zapojit nechtěli.

Graf 5 – Zařazení her do výuky

Zdroj: vlastní zpracování

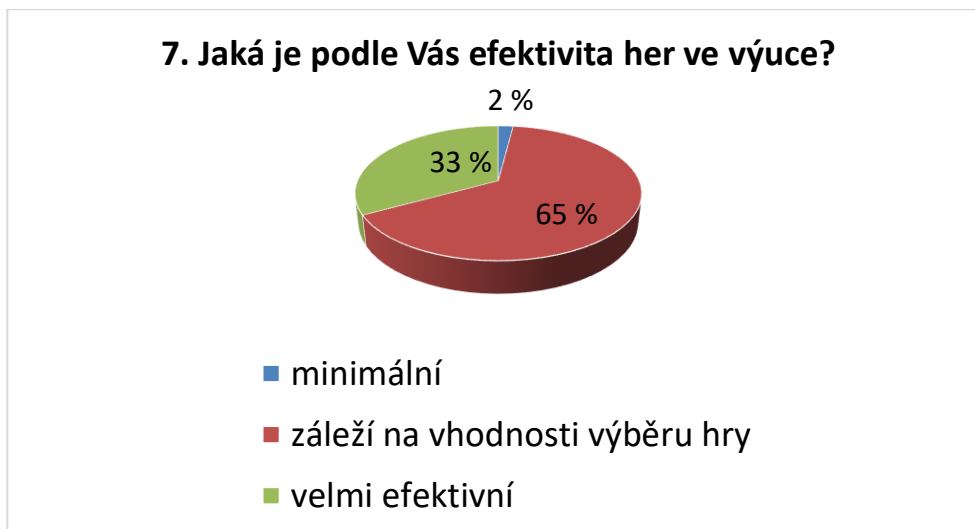
Na tuto otázku měli respondenti na výběr ze tří možností. Nejvyšší počet odpovědí se týkal zařazování didaktické hry v průběhu výuky, tj. 50 % odpovědí, tedy 58 respondentů. Na začátku výuky zařazuje didaktickou hru 40 %, což je 48 respondentů. Na konci výuky zařazuje didaktickou hru nejméně respondentů, tj. 10 %, což je 14 respondentů.

Graf 6 – Využití didaktických her

Zdroj: vlastní zpracování

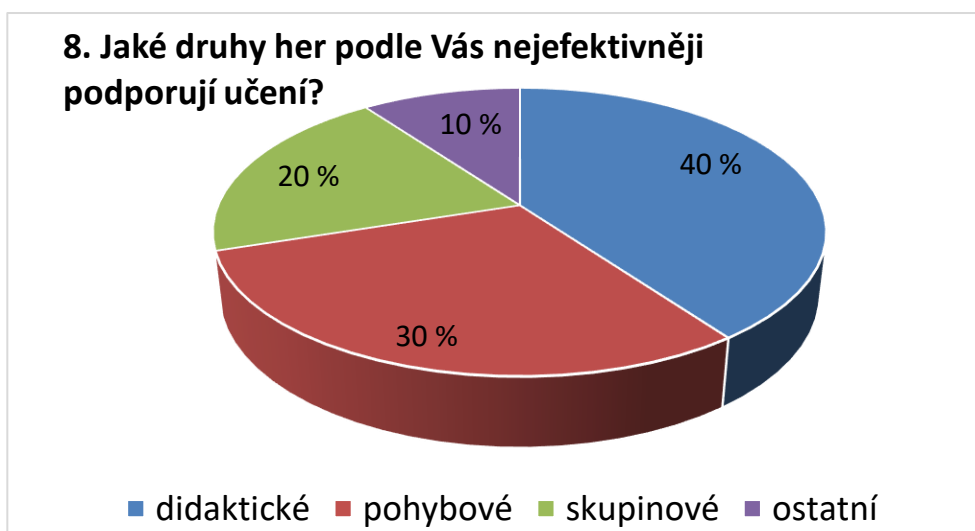
Nejvíce respondentů využívá didaktické hry k procvičování, odpovědělo tak 64 % respondentů, tj. 74 respondentů. K upevnění učiva využívá didaktickou hru 30 %, tj. 34 respondentů, a nejméně jsou hry využívány k motivaci nového učiva, jak odpovědělo pouze 6 %, tedy 10 respondentů.

Graf 7 – Efektivita didaktických her

Zdroj: vlastní zpracování

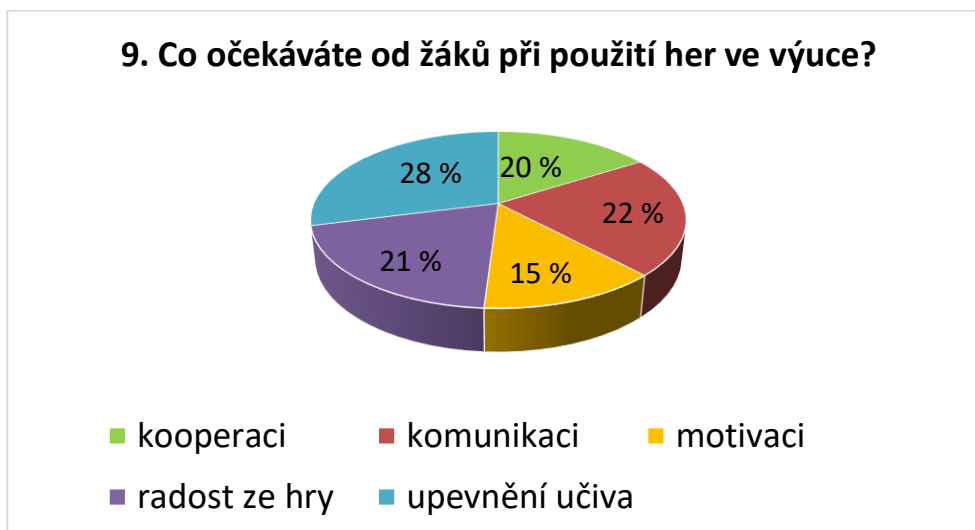
Na otázku – „Jaká je podle Vás efektivita her ve výuce?“ – 65 % respondentů uvádí, že efektivita hry velmi záleží na vhodnosti výběru. Tento výsledek naznačuje, že pokud je hra vhodně vybraná, může být účinným nástrojem ke zvýšení motivace, k lepšímu učení a zapamatování si informací, 33 % respondentů zvolilo možnost, že je didaktická hra velmi efektivní a pouze 2 % respondentů si myslí, že je efektivita hry ve výuce minimální.

Graf 8 – Nejefektivnější druhy her

Zdroj: vlastní zpracování

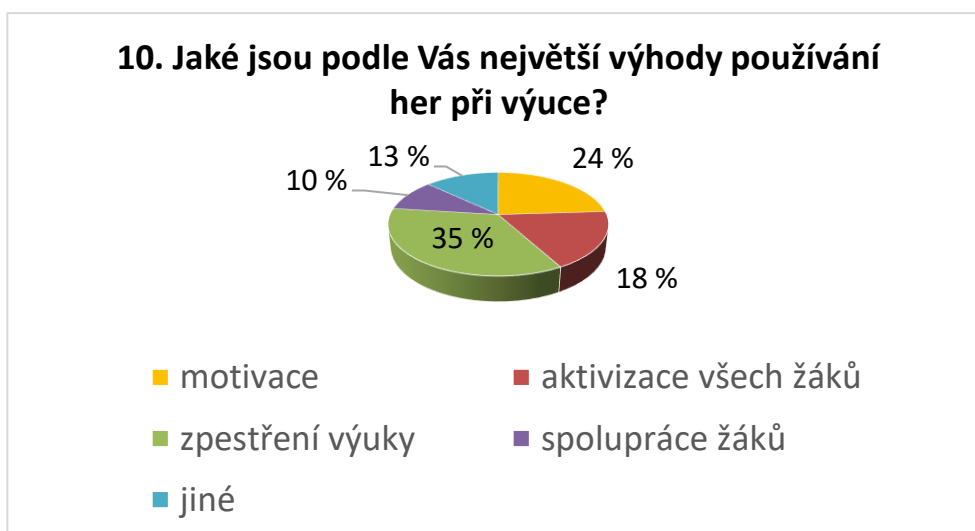
Tato otázka byla otevřená. Nejčastější odpověď na otázku, jaké druhy her jsou nejefektivnější, byla didaktické. Odpovědělo na ni 40 % respondentů, 30 % respondentů vnímá jako nejefektivnější hry podporující učení hry pohybové, 20 % respondentů hry skupinové a 10 % respondentů vybralo možnost ostatní, kam zařadili např. kvízy, hádanky, paměťové, nesoutěživé a manipulační hry.

Graf 9 – Očekávání od žáků při použití her

Zdroj: vlastní zpracování

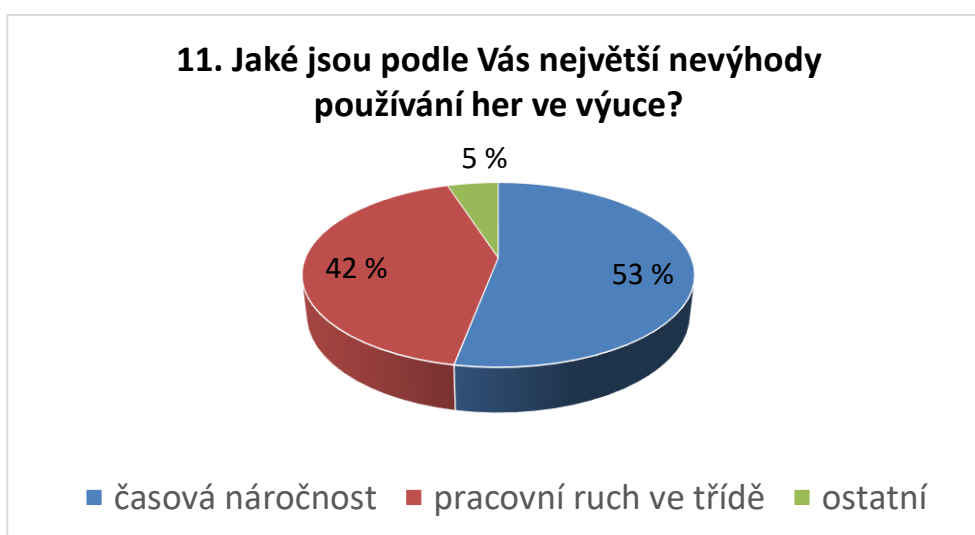
Na otázku – „Co očekáváte od žáků při použití her ve výuce“ – odpovědělo 28 % respondentů, že očekává od žáků při hře upevnění učiva, 22 % respondentů očekává vytváření příležitosti pro aktivní komunikaci mezi žáky, ať při vyjádření svých názorů, výměně informací nebo řešení problémů. Dalších 21 % respondentů očekává, že by hry měly přinášet žákům radost a zábavu, 20 % respondentů zařazuje hru, aby se žáci naučili mezi sebou spolupracovat a 15 % respondentů využívá hru k motivaci. Osobně si myslím, že správně zvolená hra může splňovat vše výše popsané.

Graf 10 – Výhody her

Zdroj: vlastní zpracování

Tato otázka byla otevřená, nejvíce respondentů uvedlo jako největší výhodu hry ve výuce zpestření, a to 35 % respondentů. Motivaci jako výhodu her zvolilo 24 respondentů, 18 % respondentů vybralo jako možnost aktivizaci všech žáků, 13 % respondentů označilo možnost jiné, např. zlepšení vztahů ve třídě, zlepšení nálady, senzomotorické vnímání, odreagování a 10 % respondentů uvádí, že hlavní výhodou hry je spolupráce žáků.

Graf 11 – Nevýhody her

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka – „Jaké jsou podle Vás největší nevýhody používání her ve výuce?“ – byla opět otevřená. Mezi největší nevýhody her ve výuce považuje 53 % respondentů časovou náročnost na přípravu hry a 42 % respondentů vidí jako největší nevýhodu her ve výuce zvýšený pracovní ruch ve třídě, 5 % respondentů uvádí možnost ostatní,

a to např. mínění kolegů, že hrou se ztrácí čas, finanční náklady na pořízení materiálu, nezdravé soutěžení mezi žáky a nevhodně zvolenou hru.

5.5 SHRNUÍ

Z dotazníkového šetření je zřejmé, že didaktické hry jsou vnímány jako užitečný nástroj pro zapojení a motivaci žáků. Většina respondentů potvrdila, že hry jsou součástí výuky a zařazují je buď každý den, nebo alespoň jednou týdně. Délka času věnovaného hrám se pohybuje převážně kolem 5–10 minut. Respondenti také potvrdili, že žáci jsou při didaktických hrách aktivní.

Hry jsou zařazovány do výuky v různých fázích hodiny, nejčastěji v průběhu nebo na začátku výuky. Tyto hry jsou používány převážně k procvičování a upevnění učiva. Efektivita her je dle respondentů závislá na vhodném výběru hry.

Co se týče očekávání od žáků při použití her ve výuce, tak respondenti nejčastěji očekávají upevnění učiva a aktivní komunikaci mezi žáky. Méně pak očekávají, že by hry měly dětem přinášet radost a zábavu, rozvoj spolupráce a motivaci.

Jako největší výhodu hry ve výuce uváděli respondenti zpestření výuky a aktivizaci všech žáků.

Hypotéza byla potvrzena. Nad uvedenými úskalími je rozhodně dobré se zamyslet a předem se na ně před realizací výuky pomocí didaktických her připravit, eliminovat tak jejich dopad na efektivitu výuky.

6 METODICKÝ ZÁSOBNÍK HER

6.1 ČÁP ZTRATIL ČEPIČKU

Jazyková úroveň: A1

Časová dotace: 5 minut

Počet žáků: není omezen

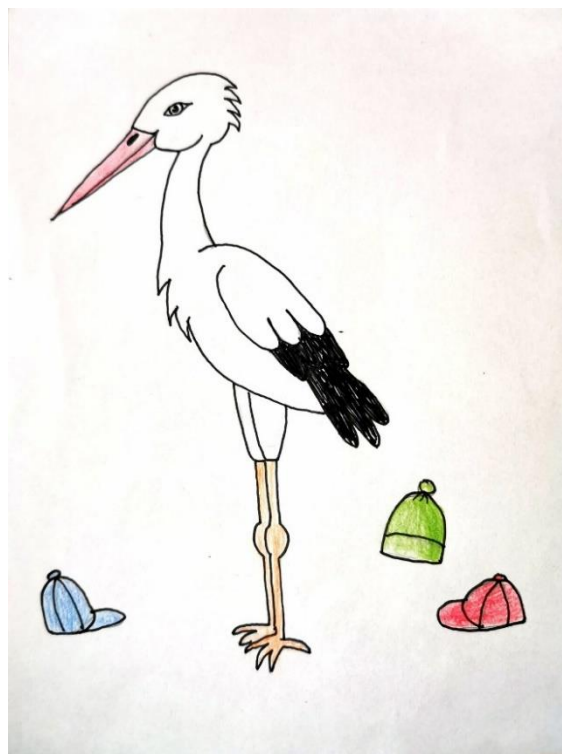
Zařazení hry: Motivace na začátku hodiny.

Pomůcky: žádné

Cíl: Žáci si procvičí německé barvy.

Popis průběhu: Děti si stoupnou do kruhu, jeden žák se zvolí jako čáp, který stojí uprostřed kruhu. Čáp říká: „Der Storch verlor seine Mütze, sie hatte die Farbe grün (Čáp ztratil čepičku, měla barvu zelenou.). Na tato slova se děti rozutečou po třídě a snaží se co nejrychleji najít jakýkoliv předmět, který má zelenou barvu. Ten, kdo nenajde danou barvu, nebo ji najde jako poslední, se stává čápem a hra pokračuje obdobným způsobem dál, pouze si čáp změnil barvu čepičky.

Možné varianty: Můžeme změnit slovo čepičku za jiné oblečení, jen je potřeba vybírat taková slovíčka, která děti znají, nebo nové slovíčko napsat na tabuli.

Obrázek 1 – Čáp ztratil čepičku

Zdroj: Čáp ztratil čepičku [online] . [cit. 2024-02-19]. Dostupné z:

<https://www.tamtam.cz/komunikujeme/komunikujeme-cap-ztratil-cepickou/>

6.2 FARBEN PEXESO

Jazyková úroveň: A1

Časová dotace: 10 minut

Počet žáků: maximálně 4

Zařazení hry: V průběhu hodiny pro rychlejší žáky, nebo na konci hodiny k zopakování slovíček.

Pomůcky: pexeso viz příloha č. 2

Cíl: Žáci si procvičí německé barvy, při hře dbají na správnou výslovnost.

Popis průběhu: Vytvoříme si sadu karet s různými barvami a kartičky, na nichž je daná barva napsána v německém jazyce. Na jedné kartě bude název barvy v německém jazyce a na druhé kartě bude daná barva vyznačena. Na stole zamícháme karty a rozložíme je obrázkem dolů. Hráči se střídají a na svém tahu otočí vždy dvě karty. Pokud se barva a německé slovo na kartě shodují, žák si karty vezme a pokračuje ve hře. Pokud se barva a slovo neshodují, karty se otočí zpět obrázkem dolů a na řadě je další žák. Hra končí, když jsou všechny karty rozebrané. Vyhrává žák, který získal největší počet dvojic.

Možné varianty: Hru lze různě modifikovat, např. podle probíraného tématu vytvořit karty (oblečení, počasí, čísla, rodina aj.)

Obrázek 2 – Farben Memory-Spiel

Zdroj: vlastní zpracování

6.3 ZEHN AUS DER RUNDE

Jazyková úroveň: A1

Časová dotace: 5 minut

Počet žáků: není omezen

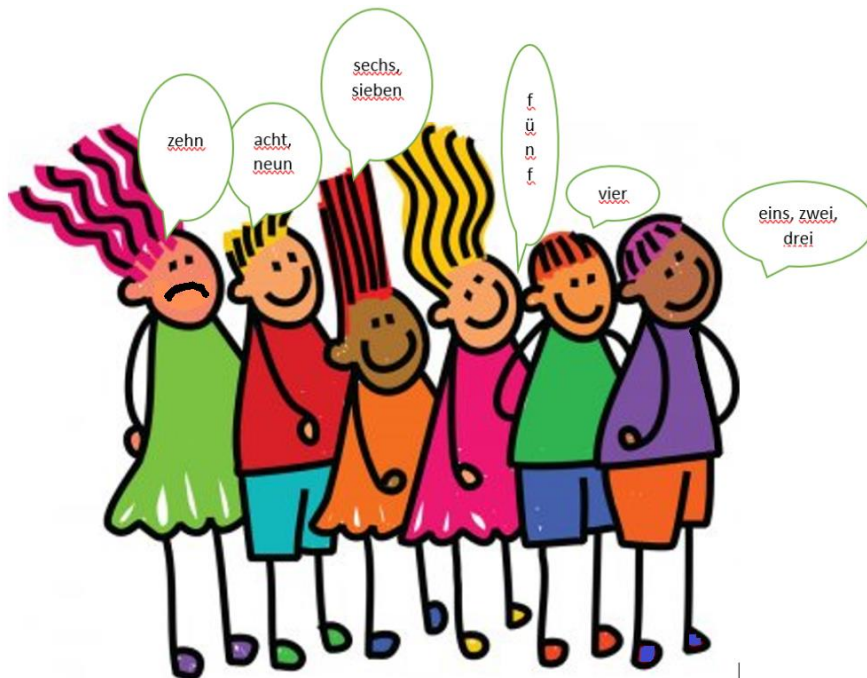
Zařazení hry: Konec výuky – žáci při hře bývají hlučnější, proto je vhodné ji zařazovat až na konec výuky.

Pomůcky: žádné

Cíl: Tato hra pomáhá dětem procvičit si číselnou řadu do deseti, zlepšuje jejich schopnost pokračovat v číselné posloupnosti a podporuje jejich pozornost, jelikož žáci musí sledovat posloupnost čísel a pokračovat se správným číslem. Žáci při hře dbají na správnou výslovnost.

Popis průběhu: Žáci se postaví vedle sebe do řady. Zvolíme žáka, který začne počítat od jedné, může však říci maximálně tři čísla po sobě jdoucí. Následuje žák, který stojí po jeho levici a navazuje na číselnou řadu. Na koho padne číslo 10, vypadává. Vyhrává ten, kdo ve hře zůstane nejdéle.

Možné varianty: Místo čísel lze procvičovat i dny v týdnu nebo měsíce v roce, jen je zapotřebí určit si vždy dané slovíčko, u kterého žák ze hry vypadává.

Obrázek 3 – Zehn aus der Runde

Zdroj: vlastní zpracování podle Děti [online]. [cit. 2024-02-19]. Dostupné z:

<https://depositphotos.com/cz/vector/queue-kids-waiting-in-line-64293151.html>

6.4 ZAHLEN BINGO

Jazyková úroveň: A1

Časová dotace: 10 minut

Počet žáků: není omezen

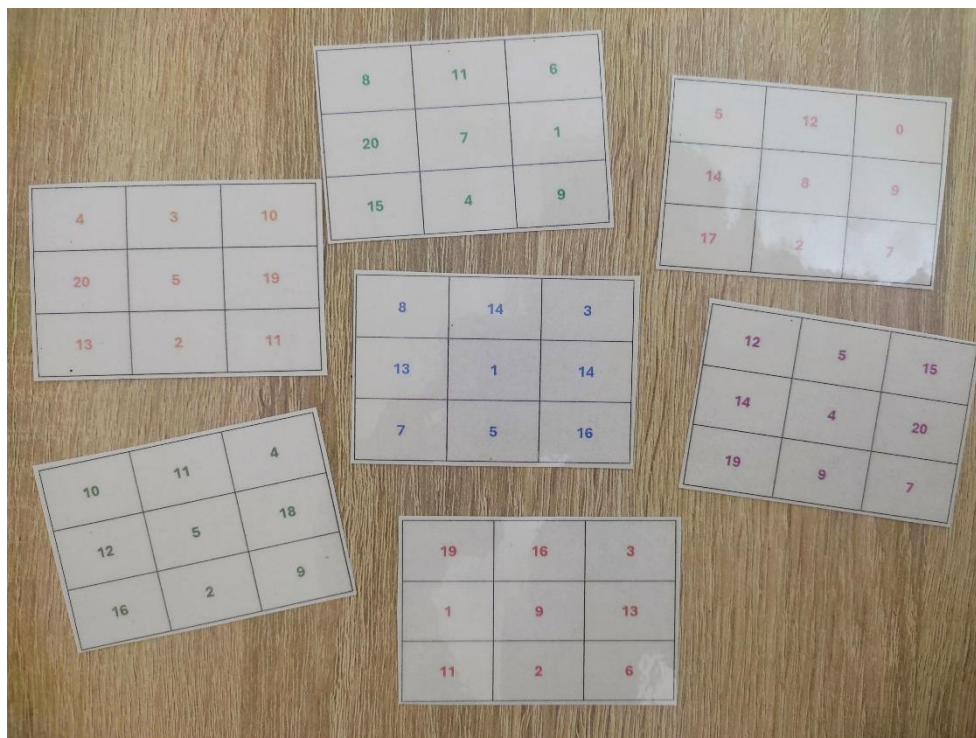
Zařazení hry: Na začátek hodiny jako motivaci.

Pomůcky: bingo karty s čísly od 0–20 viz příloha č. 3

Cíl: Tato hra pomáhá dětem procvičit si německá čísla od 0 do dvaceti a současně rozvíjí jejich schopnost koncentrace a rychlé reakce.

Popis průběhu: Vytvoříme si bingo karty s čísly od 0–20. Každá karta bude mít 9 čísel napsaných v mřížce 3 × 3. Každý žák dostane jednu kartu. Můžeme určit jednoho žáka, který bude vybírat čísla a říkat je v německém jazyce nahlas. Hráč, který má dané číslo na své bingo kartě, si ho škrtně. Hra pokračuje, dokud některý hráč nevyškrtná všechna čísla na své kartě a nezavolá „Bingo“! Hráč, který jako první zvolá „Bingo“ a správně vyškrtná všechna čísla, vyhrává.

Možné varianty: Lze modifikovat na tematické Bingo a karty přizpůsobit podle konkrétního tématu, např. zvířata, ovoce, dopravní prostředky atd.

Obrázek 4 - Domino

Zdroj: vlastní zpracování

6.5 HERBST – WORTSCHATZ – MINI LÜK

Jazyková úroveň: A1

Časová dotace: 10 minut

Počet žáků: dle počtu tabulek, pokud máme tabulek málo, lze hrát ve dvojici

Zařazení hry: V průběhu výuky nebo na konec výuky.

Pomůcky: pracovní list Herbst Wortschatz, tabulky miniLük

Cíl: Opakování slovní zásoby a procvičení správné výslovnosti.

Popis průběhu: Každý žák dostane pracovní list a tabulku. Učitelka řekne německy číslo 1 a německé slovíčko. Žák si vezme kostičku s číslem 1 a přiřadí ho na správný obrázek. Takto se postupuje až do posledního slovíčka. Poté děti zavřou tabulku, otočí ji a správnost přiřazení si kontrolují podle výsledného barevného obrazce.

Možné varianty: Lze různě modifikovat podle probíraného učiva – počasí, školní potřeby, lidské tělo atd.

Obrázek 5 – Mini Lük

Zdroj: vlastní zpracování

6.6 VERB mit DEM WÜRFEL

Jazyková úroveň: A1

Časová dotace: 10 minut

Počet žáků: není omezen

Zařazení hry: Na začátek hodiny, hra žáky velmi baví, proto je možné ji zvolit jako vhodnou motivaci k dalšímu procvičování gramatického jevu – časování sloves.

Pomůcky: pěnová kostka

Cíl: Žáci si zopakují časování pravidelných sloves a správnou výslovnost.

Popis průběhu: Učitelka řekne pravidelné sloveso v infinitivu a hodí kostku některému žákovi ve třídě. Žák, který chytí pěnovou kostku, se podívá, kolik má kostka nahoře puntíků, které označují osobní zájmena, utvoří správnou osobu. Například žák chytne pěnovou kostku s pěti puntíky a má utvořit tvar slovesa kaufen, řekne tedy ihr kauft.

1 puntík = ich

4 puntíky = wir

2 puntíky = du

5 puntíků = ihr

3 puntíky = er, sie, es

6 puntíků = sie, Sie

Možné varianty: Hru můžeme ztížit tím, že místo pravidelných sloves budou žáci časovat slovesa nepravidelná – vhodné pro starší žáky. Další možností je utvořit jednoduchou větu, ve které žáci dané sloveso použijí ve správném tvaru.

Obrázek 6 – Verb mit dem Würfel

Zdroj: vlastní zpracování

6.7 LAUFENDES DIKTAT

Jazyková úroveň: A1

Časová dotace: 5–10 minut

Počet žáků: není omezen

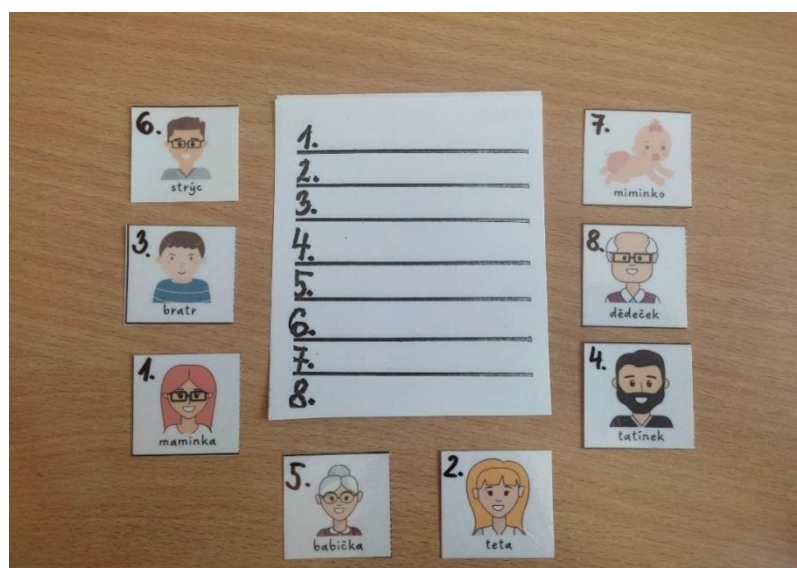
Zařazení hry: V průběhu výuky pro aktivizaci všech žáků, po dlouhém sezení nebo pokud žáci jeví známky únavy.

Pomůcky: lístečky s čísly 1–8, zalaminované a očíslované obrázky

Cíl: Žáci si procvičí slovní zásobu, správnou výslovnost a gramatiku německého jazyka.

Popis průběhu: Rozmístíme 8 obrázků na zem po celé třídě. Žákům rozdáme lístečky s čísly a odstartujeme aktivitu. Během aktivity jsou žáci potichu, chodí po třídě a hledají obrázky s čísly. Musí si zapamatovat jak číslo, tak i obrázek, pak jdou do lavice a na stejné číslo napíší slovo v německém jazyce. Lísteček mají po celou dobu aktivity na lavici. Pokud mají zapsaných všech osm slovíček, usedají do lavice, než dokončí aktivitu všichni. Poté si vše společně zkontrolujeme, napíšeme na tabuli a žáci si opraví gramatické chyby.

Možné varianty: Slovíčka můžeme přizpůsobovat slovní zásobě žáků. Lze pracovat jak individuálně, tak i ve dvojicích, kdy jeden žák jde najít obrázek a pošeptá ho spolužákovi ve dvojici, ten ho zapíše německy a pak se vymění.

Obrázek 7 – Laufendes Diktat

Zdroj: vlastní zpracování

6.8 ICH HABE.... WER HAT? TIERE

Jazyková úroveň: A1

Časová dotace: 10 minut

Počet žáků: není omezen

Zařazení hry: Tuto hru je vhodné zařadit na začátek hodiny. Hra trvá trochu déle než ostatní a žáci při ní musí být pozorní.

Pomůcky: Kartičky Ich habe ... Wer hat? (dostupné na portálu učitelnice.cz)

Cíl: Žáci si procvičí pozornost a upevní si učivo – slovní zásobu a správnou výslovnost na dané téma.

Popis průběhu: Každý žák dostane jednu kartu. Pokud máme víc karet než žáků, někteří dostanou dvě karty. V principu musí být všechny karty rozdány. Číst text z karty začíná žák s počáteční kartou „Ich habe die erste Karte“. Čte text na kartě a ptá se „Wer hat“ a německy doplní zvíře, které hledá. Ten, kdo má dané zvíře, říká „Ich habe“ a opět se ptá „Wer hat“ a německy řekne zvíře, které má na kartičce on. Takto hra pokračuje, dokud se nedostane na poslední kartu. Ta je vždy označena.

Možné varianty: Tato hra je založena na procvičování učiva s celou třídou najednou. Je vhodná pro žáky na jakémkoliv stupni. Pro starší žáky můžeme zavést pravidlo, že žáci musí popsat zvířata na svých kartách pomocí několika slovíček v němčině nebo vytvořit krátký popis zvířete. Další možností je změnit téma karet na jinou kategorii, například na ovoce, zeleninu nebo dopravní prostředky. Můžeme procvičovat slovní zásobu, matematiku, prvouku apod.

Obrázek 8 – Ich habe... Wer hat?

Zdroj: vlastní zpracování

6.9 TRIMINO – FRÜCHTE UND NÜSSE

Jazyková úroveň: A1

Časová dotace: 10 minut

Počet žáků: bez omezení – skupinová práce

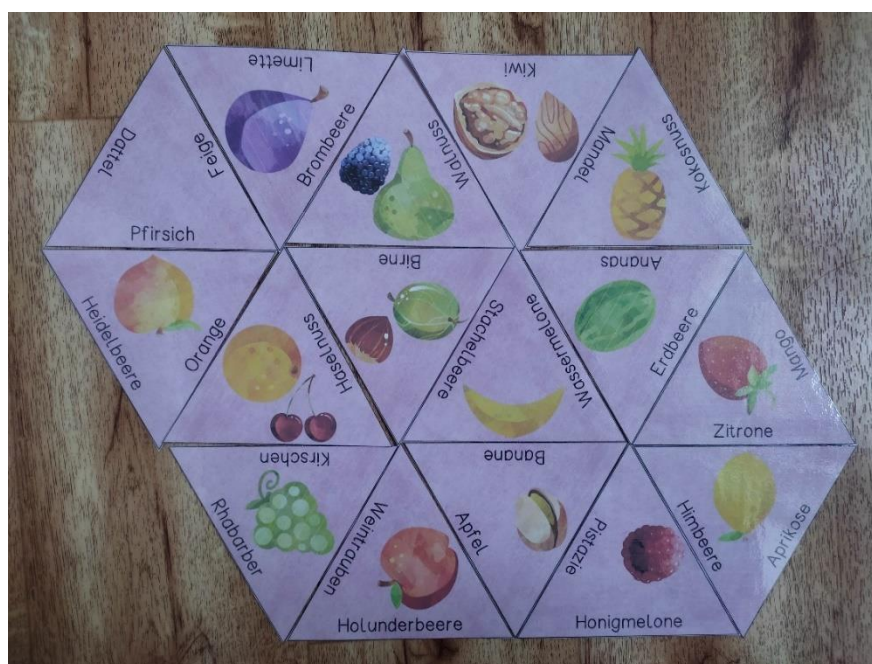
Zařazení hry: Hru lze zařadit na začátek hodiny jako motivaci nebo na konec hodiny k procvičení slovíček na téma ovoce.

Pomůcky: kartičky Trimino (dostupné na portálu učitelnice.cz)

Cíl: Opakování a upevnění slovíček

Popis průběhu: Hra Trimino je varianta známé hry domino. Žáky rozdělíme na skupinky po čtyřech a každé skupince rozdáme jeden Trimino set. Na jedné straně trojúhelníku je obrázek a na dvou stranách je napsané německé slovíčko. Úkolem je přiřadit druhý trojúhelník tak, aby se setkaly dva související pojmy. Když žáci vše poskládají správně, vyjde jim výsledný obrazec velkého trojúhelníku, hvězdy, šestiúhelníku či jiného tvaru.

Možné varianty: Variací této hry může být například zavedení pravidla, že žáci musí najít obrázek a německé slovíčko, které má stejný počet slabik. Další variací může být hraní této hry ve formě závodu, kde skupina, která jako první správně poskládá všechny trojúhelníky, vyhrává. Trimino si můžeme vyrobit na různá témata a procvičovat tak novou slovní zásobu.

Obrázek 9 – Trimino

Zdroj: vlastní zpracování

6.10 DER WÜRFEL

Jazyková úroveň: A1

Časová dotace: 5 minut

Počet žáků: není omezen – práce ve skupinách

Zařazení hry: Hru je vhodné zařadit na konec hodiny.

Pomůcky: dřevěné kostky

Cíl: Procvičení německé gramatiky a výslovnosti.

Popis průběhu: Každá skupina dostane dřevěné kostky, na některých jsou napsané členy a na jiných podstatná jména. Úkolem každé skupiny je správně přiřadit k podstatnému jménu správný člen. Vyhrává skupina, která nejrychleji přiřadí všechna podstatná jména ke správnému členu.

Možné varianty: Variací této hry může být například zavedení časového limitu pro každou skupinu, aby se zvýšilo tempo hry. Další možností je ztížit hru tím, že vytvoříme kartičky s názvem 3. pád a 4. pád a žáci budou přiřazovat správný člen s podstatným jménem v určitém pádě.

Obrázek 10 – Der Würfel

Zdroj: vlastní zpracování

6.11 DOMINO – KLEIDUNG

Jazyková úroveň: A1

Časová dotace: 5 minut

Počet žáků: není omezen – práce ve dvojicích

Zařazení hry: Hru je možné zařadit na začátek hodiny jako motivaci.

Pomůcky: kartičky domino (dostupné na portálu učitelnice.cz)

Cíl: Rozšíření slovní zásoby spojené s oblečením, komunikační dovednosti a správná výslovnost v německém jazyce.

Popis průběhu: Žáci si rozdělí domino kartičky a postupně je pokládají na stůl tak, aby německé slovíčko a obrázek na kostkách k sobě patřily. Cílem hry je zbavit se všech svých kartiček. Žáci mohou také tvořit různé obrazce nebo vzory domino kartiček během hry.

Možné varianty: Můžeme změnit pravidla tak, aby žáci mohli používat své domino kartičky k tvorbě krátkých vět.

Obrázek 11 – Domino

Zdroj: vlastní zpracování

6.12 DOBBLE – KÖRPER

Jazyková úroveň: A1

Časová dotace: 5 minut

Počet žáků: není omezen – práce ve dvojicích

Zařazení hry: Hru je vhodné zařadit na konec hodiny jako procvičování slovíček na téma lidské tělo.

Pomůcky: kartičky Dobble

Cíl: Procvičení slovní zásoby na téma – lidské tělo. Žáci při hře dbají na správnou výslovnost

Popis průběhu: Hra Dobble se hraje pomocí karet, na kterých jsou obrázky lidského těla. Každá karta má na sobě několik obrázků a žáci se snaží najít jeden obrázek shodný s obrázkem na hromádce uprostřed stolu. Žák, který jako první najde shodný obrázek a správně řekne německé slovíčko, jež označuje daný obrázek, vyhrává dané kolo a získává kartu. Vítěz celé hry je ten, kdo má na konci hry nejvíce obrázků.

Možné varianty: Kartičky lze vyrobit například na dny v týdnu, měsíce v roce, čísla, barvy nebo na pozdravy.

Obrázek 12 – Dobble

Zdroj: vlastní zpracování

6.13 SCHULSACHEN – KOLÍČKOVANÁ

Jazyková úroveň: A1

Časová dotace: 5 minut

Počet žáků: není omezen

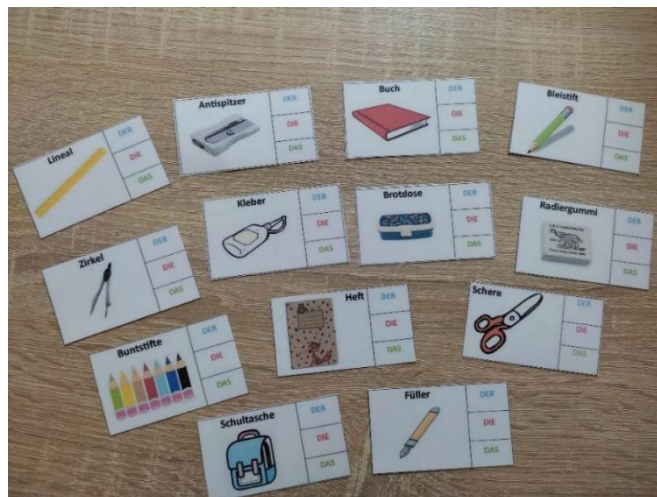
Zařazení hry: Hru bych zařadila během výuky k aktivizaci všech žáků.

Pomůcky: kartičky s obrázky a členy viz příloha 4, kolíčky

Cíl: Procvičení německé gramatiky, zopakování slovní zásoby na téma školní potřeby a procvičení správné výslovnosti.

Popis průběhu: Každému žákovi dáme kolíček a kartičky s obrázky rozmístíme po třídě. Žáci chodí po třídě, berou si do lavice jednu kartičku a kolíčkem přiřadí k podstatnému jménu správný člen. Když má člen určený, zvedá kartičku i s kolíčkem nad hlavu a paní učitelka kontroluje správnost přiřazení členů. Pokud má žák správný člen, kartičku si nechává, pokud má člen špatně, vrací kartičku zpátky na místo a bere si kartičku novou. Hra se hraje do sesbírání všech kartiček, následně si žáci kartičky spočítají a vyhrává žák, který získal nejvíce kartiček. Na konci hry si společně řekneme správnost členů.

Možné varianty: Možná varianta je rozdělit žáky do týmů a hrát hru ve formě soutěže mezi týmy. Týmy by soutěžily o to, který získá nejvíce správně přiřazených kartiček.

Obrázek 13 – Schulsachen

Zdroj: vlastní zpracování

7 REFLEXE VYBRANÝCH HER

Reflexe je proces, při kterém člověk zpětně přemýšlí o svých činech a snaží se vytěžit a zpracovat zkušenosti z proběhlé aktivity. Reflexe je důležitý nástroj pro zvyšování kvality výuky a žádný správný učitel se bez ní neobejde. Proto i já uvádím zpětnou vazbu po realizaci některých vyzkoušených her.

7.1 FARBEN PEXESO

Hra je mezi žáky velmi známá, proto jsem nemusela dlouho vysvětlovat pravidla. Žáci zamíchali karty, obrátili lícem dolů a střídali se v tazích po směru hodinových ručiček. Společně jsme si stanovili pravidlo, že pokud otočí kartu, řeknou německy barvu, která se na kartě nachází, abych mohla kontrolovat výslovnost a případně žáky opravit. Žáci si během hry dostatečně procvičili znalost barev v německém jazyce a jejich výslovnost. Menším úskalím se ukázaly být barvy, které byly světlé, nebo tmavé. Žáci si to občas pletli, proto jsem na tabuli napsala oba německé výrazy i s českým překladem a pak už pro žáky nebylo obtížné zapamatovat si jejich překlad. Hra tedy splnila svůj účel a byla pro žáky efektivní formou výuky. Odhadovaná doba hry byla 10 minut, nám se hra protáhla na 15 minut, jelikož jsem musela na tabuli napsat německé výrazy pro pojmy světlá a tmavá. Pro zajištění delší životnosti kartiček doporučuji kartičky zalaminovat.

7.2 ZEHN AUS DER RUNDE

Tato hra žáky velmi baví, a proto si ji přejí hrát každou vyučovací hodinu. Hra je soutěživá, tudíž byl při ní ve třídě větší hluk. Žáci musí pozorně poslouchat, aby věděli, v jaké posloupnosti čísel pokračovat. To byl občas problém a musela jsem jim připomínat, kde jejich spolužák skončil. Nevýhodou hry je, pokud je skupina žáků věkově rozdílná. U této hry je zapotřebí použít taktiku a myslet o krok napřed. Doporučila bych ji tedy hrát pouze u skupiny žáků stejné věkové kategorie tak, aby měli šanci zvítězit všichni žáci. Hru jsme hráli 5 minut, ale je nutno říci, že velmi záleží na počtu žáků. Cíl hry byl splněn, žáci si soutěživou hrou procvičili německá čísla a výslovnost.

7.3 ZAHLEN BINGO

Žáci opět hru bingo znají z mnoha předmětů, takže pravidla již znali. Čísla jsem tentokrát losovala já. Každé číslo, které jsem vylosovala, jsem vyslovila nahlas a žáci si ve své kartičce hledali dané číslo. Jelikož je na kartičce pouze 9 čísel, trvalo to opravdu chvíli, než jsme znali vítěze. Proto hru hrajeme vždy minimálně dvakrát po sobě, nebo obměníme pravidla a hrajeme na 3 vítěze. Při hře jsem zjistila, že je důležité si losovaná čísla dávat někam na stranu a vždy, když žák vykřikne bingo, tak jeho kartičku zkontrolovat, protože se občas stane, že žák neškrtně správné číslo. Proto kartičky raději vždy kontroluji. Plánovaná doba hry byla 10 minut a my jsme ji za tuto dobu stihli zahrát dvakrát. Doporučuji kartičky pro opakované použití zalaminovat a žákům rozdat mazací fixy. Cíl hry byl splněn, žáci si formou hry zopakovali čísla do dvaceti.

7.4 HERBST WORTSCHATZ – MINI LÜK

Hra miniLÜK žáky velmi baví. Její výhodou je, že lze vytvořit pracovní listy na jakékoliv téma, které zrovna probíráme. Při hře žáci pracovali samostatně podle pokynů, které jsem zadávala v německém jazyce. Vždy jsem řekla libovolné číslo a k tomu německé slovíčko z pracovního listu. Žáci přiřadili číslo na obrázek na pracovním listu a tak pokračovali až do posledního obrázku. Pak si otočili tabulky a podívali se, jak měl vypadat vzor, pokud přiřadili všechna německá slovíčka na správné obrázky. Myslela jsem si, že tato hra bude pro žáky jednoduchou formou procvičování slovíček, ale byla jsem překvapená, že to spousta žáků neměla správně. Vnímám, že je pro žáky složitější německé slovíčko slyšet a přiřadit ho ke správnému obrázku. Musí si tedy zapamatovat jak číslo, tak i obrázek, navíc ho správně přiřadit. Proto nám trvala delší doba kontrola tabulek u žáků, kteří to neměli správně. Hru jsme tedy hráli podstatně déle, než bylo plánováno. Cíl hry byl splněn, žáci si formou této aktivity procvičili slovní zásobu a správnou výslovnost.

7.5 ICH HABE...WER HAT? TIERE

Tuto hru lze hrát opět napříč všemi předměty. Žáci pravidla znali z jiných předmětů, proto jsem je vysvětlovat nemusela a žáci mohli začít hned hrát. Rozdala jsem všechny kartičky a ten, kdo měl první kartu, začínal. Největším úskalím hry byla výslovnost, často jsem musela žáky opravovat. Hru jsme si zahráli ještě podruhé a musím říci, že výslovnost už byla mnohem lepší. První hru jsme hráli o 5 minut déle, než byla odhadovaná doba, ale druhou už jsme stihli do 10 minut. Doporučuji kartičky pro delší životnost opět zalaminovat a vystřihat. Žáci si během hry procvičili německá slovíčka na téma zvířata a správnou výslovnost. Cíl hry byl tedy zcela naplněn.

7.6 TRIMINO – FRÜCHTE UND NÜSSE

Při hře Trimino jsem žáky rozdělila do skupin a každé jsem rozdala Trimino kartičky. Úkolem každé skupiny bylo přiřadit obrázek ke správnému slovíčku a vytvořit tak správný geometrický tvar Trimina. Žáky soutěživá hra velmi bavila. V každé skupině byli aktivně zapojeni všichni žáci, kteří spolu komunikovali a spolupracovali. Pravidelně jsem chodila ke každé skupině a sledovala, jak pracují a jestli nepotřebují poradit. Skupina, která byla nejrychlejší, zvládla sestavit Trimino do 5 minut, poslední skupině to trvalo 10 minut. Opět i zde doporučuji kartičky zalaminovat a vystřihnout. Tuto hru lze vytvořit na různá témata a výborným pomocníkem je přitom generátor hry Trimina, který je k dispozici zdarma na webové stránce <https://schule.paul-matthies.de/Trimino.php>. Cíl hry byl naplněn, žáci si zopakovali a upevnili slovní zásobu.

ZÁVĚR

Diplomová práce se věnuje problematice didaktických her v rané výuce cizího jazyka. Cílem teoretické části diplomové práce bylo shrnout informace zaměřené na ranou výuku, analyzovat cíle, obsah, metody a klíčové kompetence této vzdělávací fáze. Další část je zaměřena na začlenění výuky cizího jazyka do rámcově vzdělávacího programu a motivaci ve výuce z pohledu žáka a z pohledu učitele. V rámci tématu her ve výuce je popsána jejich klasifikace, význam a možná rizika spojená s jejich využitím.

Cílem výzkumné části bylo na základě dotazníkového šetření zjistit informace o tom, jak pedagogové vnímají využívání a efektivitu didaktických her a aktivit ve výuce a potvrdit, či vyvrátit tak hypotézu: „Didaktické hry jsou dobrým pomocníkem při zvyšování efektivitu výuky, jejich použití může mít ale také svá úskalí.“

Z výsledků průzkumu vyplynulo, že didaktické hry jsou vnímány jako efektivní prostředek pro zapojení a motivaci žáků. Většina dotazovaných potvrdila, že jsou pravidelnou a nedílnou součástí výuky a zařazují hry nejčastěji na začátku nebo během výuky. Jejich efektivnost her je podle respondentů závislá na správném výběru didaktické hry a vhodném zařazení. Co se týče očekávání od žáků při využití her ve výuce, nejčastěji se očekává procvičování a upevnění učiva a aktivní komunikace mezi žáky. Jako hlavní výhoda her se ukázalo být zpestření výuky a aktivizace všech žáků, mezi nevýhody patří časová náročnost na jejich přípravu. Výzkumná část poskytla cenné informace, na jejichž základě bylo možné potvrdit hypotézu formulovanou v úvodu diplomové práce.

Těžiště diplomové práce bylo v její praktické části, kde se mi podařilo dosáhnout stanoveného cíle a předložit metodický sborník didaktických her a aktivit do rané výuky německého jazyka. Všechny aktivity budou v souladu s využitím, které respondenti preferovali v dotazníku nejčastěji. Vytvořila jsem tedy metodický sborník herních aktivit, který mohou pedagogové zařadit kdykoliv během výuky. Časová náročnost se pohybuje v rozmezí 10–15 minut a žáci si během nich procvičí a upevní dané učivo a zároveň všechny aktivity slouží ke zpestření výuky. Celý sborník her je vhodný pro ranou výuku německého jazyka na úrovni A1.

Obsahuje celkem 13 didaktických her, zaměřených na správnou výslovnost, procvičování slovní zásoby, německé gramatiky a aktivizaci všech žáků. Všechny aktivity lze přizpůsobit aktuálnímu tématu, počtu žáků ve skupině, jazykové úrovni a učitel je může zařadit v různých fázích výuky.

Cíle, které jsem si na začátku psaní diplomové práce stanovila, byly splněny a doufám, že obsah práce bude zdrojem inspirace pro učitele rané výuky německého jazyka.

RESUMÉ

Diplomová práce je zaměřena na didaktické hry určené pro ranou výuku německého jazyka.

Teoretická část je zaměřena na ranou výuku a zahrnuje cíle, obsah, metody a klíčové kompetence této vzdělávací fáze. Dále je zaměřena na začlenění výuky cizího jazyka do rámcově vzdělávacího programu a motivaci ve výuce z pohledu žáka a z pohledu učitele. V rámci tématu her ve výuce se věnuje klasifikaci her, jejich významu a možným rizikům spojeným s jejich využitím.

Výzkumná část zahrnuje výzkumné šetření, jehož cílem bylo prostřednictvím dotazníku pro učitele na 1. stupni zjistit informace o tom, jak pedagogové vnímají využívání her ve výuce a jaké jsou jejich názory na efektivitu tohoto přístupu.

Praktická část obsahuje metodický zásobník didaktických her pro využití při výuce německého jazyka na 1. stupni základních škol. Doufám, že tato diplomová práce by mohla být inspirací pro pedagogy pracující v oblasti rané výuky německého jazyka. Může poskytnout ucelený pohled na význam a efektivitu her ve výuce a nabídnout metodické tipy a návody pro jejich využití v praxi. Díky této práci by mohli pedagogové posílit motivaci žáků k učení jazyka prostřednictvím didaktických aktivit a her.

RESUME

The diploma thesis is focused on educational games intended for early teaching of German language.

The theoretical part is focused on early teaching and includes the targets, contents, methods and key competencies of this educational stage. Furthermore, it is focused on inclusion of foreign language teaching into the framework educational programme and on motivation in teaching from the viewpoint both a pupil and a teacher. In the framework of this topic – games in teaching- it occupies itself with a game classification, their importance and possible risks connected with their use.

The research part involves a research construction, the aim of which was to find out the information how the teachers feel about the use of games in teaching and what are their opinions on the efficiency of this approach through a questionnaire for teachers of a primary school.

The practical part involves a methodological set of educational games for teaching German language at primary school. Hopefully, this diploma thesis might become an inspiration for teachers working in the field of early German language teaching. It can provide a complex view of the importance and efficiency of educational games and offer methodological tips and instructions for their practical usage. Thanks to this thesis, the teachers might be able to strengthen the pupils' motivation for learning languages through educational activities and games.

SEZNAM LITERATURY

FONTANA, David. *Psychologie ve školní praxi: [příručka pro učitele]*. Praha: Portál, 1997. ISBN 80-7178-063-4.

HOLEČEK, Václav. *Psychologie v učitelské praxi*. Praha: Grada Publishing, 2014, s. 15. ISBN 978-80-247-3704-1

HRABAL, Vladimír. *Jaký jsem učitel?: metody získávání poznatků o vlastní vzdělávací činnosti*. Knihovnička učitele. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988.

CHODĚRA, Radomír. *Didaktika cizích jazyků: úvod do vědního oboru*. 2. vyd. Praha: Academia, 2013. ISBN 978-80-200-2274-5.

JANÍKOVÁ, Věra. *Výuka cizích jazyků*. Praha: Grada Publishing, 2011. ISBN 978-80-247-3512-2.

KALHOUS, Zdeněk a OBST, Otto. *Školní didaktika*. Praha: Portál, 2002. ISBN 807178253X.

MACHÁČKOVÁ, Michaela. *Hra jako podpůrný didaktický prostředek výchovně-vzdělávacího procesu*. Online. Zlín, 2012. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií, Katedra pedagogiky. Vedoucí práce Jašková, Vendula. Dostupné také z: <http://hdl.handle.net/10563/20148>. [cit. 2024-02-26].

MAŇÁK, Josef a ŠVEC, Vlastimil. *Výukové metody*. Brno: Paido, 2003. ISBN 80-7315-039-5.

OPRAVILOVÁ, Eva. *Předškolní pedagogika*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-80-247-5107-8.

PETTY, Geoffrey. *Moderní vyučování: [praktická příručka]*. Praha: Portál, 1996. ISBN 80-7178-070-7.

PRŮCHA, Jan; WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. 6., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-647-6.

SKALKOVÁ, Jarmila. *Obecná didaktika: vyučovací proces, učivo a jeho výběr, metody, organizační formy vyučování*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1821-7.

VACEK, Pavel. *Pedagogická psychologie*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2017. ISBN 978-80-7435-684-1.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-308-0.

VALIŠOVÁ, Alena a KASÍKOVÁ, Hana. *Pedagogika pro učitele*. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1734-0.

WIDLAK, Beate. *Norimberská doporučení k ranému osvojování cizího jazyka: nové zpracování*. Praha: Goethe-Institut, 2010. ISBN 978-3-939670-38-4.

ZORMANOVÁ, Lucie. *Výukové metody v pedagogice: s praktickými ukázkami*. Praha: Grada Publishing, 2012. ISBN 978-80-247-4100-0.

ZORMANOVÁ, Lucie. *Obecná didaktika: pro studium a praxi*. Praha: Grada Publishing, 2014. ISBN 978-80-247-4590-9.

Internetové zdroje:

JADMINW. *Hra a její význam pro vaše dítě*. Online. Rodiče a děti © 2023. Dostupné z: <https://www.rodice-a-deti.cz/hra-jeji-vyznam-pro-vase-dite>. [cit. 2023-10-28].

JADMINW. *Charakteristika vývoje dítěte předškolního věku*. Online. Rodiče a děti, © 2024. Dostupné z: <https://www.rodice-a-deti.cz/charakteristika-vyvoje-ditete-predskolniho-veku>. [cit. 2024-02-26].

KLEČKOVÁ, Gabriela; HANUŠOVÁ, Světlana; PÍŠOVÁ, Michaela; JANÍKOVÁ, Věra; ORLOVA Natalia et al. *Rámec profesních kvalit učitele cizího jazyka*. Online PDF. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2019. ISBN 978-80-7481-243-9. Dostupné z: https://www.npi.cz/images/publikace/ramec_profesnich_kvalit_ucitele_ciziho_jazyk_a.pdf. [cit. 2024-02-26].

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY ČR. *RVP – Rámcové vzdělávací programy*. Online. © 2022. Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/>. [cit. 2023-10-15].

NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT ČESKÉ REPUBLIKY. *Vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace – úvod*. Online. © 2023. Dostupné z: <https://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=10571>. [cit. 2023-10-14].

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. Online. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, 2023. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/60263/>. [cit. 2023-10-27].

SOCHOROVÁ, Libuše. *Didaktická hra a její význam ve vyučování.* Online. In: Metodický portál RVP, 26. 10. 2011. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/s/Z/13271/DIDAKTICKA-HRA-A-JEJI-VYZNAM-VE-VYUCOVANI.html>. [cit. 2023-11-18].

Začínáme učit češtinu pro děti – cizince [online]. 2014. AUČCJ, 2014 [cit. 2024-03-22]. ISBN 978-80-260-7506-6. Dostupné z:

<https://www.cjv.muni.cz/media/3423537/zaciname-ucit-cestinu-pro-deti-cizince-predskolni-vek.pdf>

SEZNAM OBRÁZKŮ A GRAFŮ

Obrázek 1 – Čáp ztratil čepičku	33
Obrázek 2 – Farben pexeso.....	34
Obrázek 3 – Zehn aus der Runde	35
Obrázek 4 – Domino.....	36
Obrázek 5 – Mini Lük.....	37
Obrázek 6 – Verb mit dem Würfel.....	38
Obrázek 7 – Laufendes Diktat	39
Obrázek 8 – Ich habe...Wer hat?.....	40
Obrázek 9 – Trimino	41
Obrázek 10 – Der Würfel	42
Obrázek 11 – Domino	43
Obrázek 12 – Dobble.....	44
Obrázek 13 – Schulsachen.....	45
Graf 1 – Využívání her respondenty.....	26
Graf 2 – Četnost zařazování her do výuky	26
Graf 3 – Časová dotace při jedné vyučovací hodině.....	27
Graf 4 – Postoj žáků	27
Graf 5 – Zařazení her do výuky	28
Graf 6 – Využití didaktických her	28
Graf 7 – Efektivita didaktických her	29
Graf 8 – Nejefektivnější druhy her	29
Graf 9 – Očekávání od žáků při použití her	30
Graf 10 – Výhody her	31
Graf 11 – Nevýhody her.....	31

PŘÍLOHY

Příloha č. 1

Efektivnost her ve výuce

Efektivnost her ve výuce

Dobrý den,

Jmenuji se Lenka Příbylová a jsem studentkou Pedagogické fakulty Západočeské univerzity v Plzni. Studuji Učitelství pro 1. stupeň základní školy. V rámci své diplomové práce provádím průzkum na téma "Efektivnost her při výuce". Proto bych Vás ráda požádala o vyplnění krátkého dotazníku, který je součástí mého výzkumného projektu.

Vaše odpovědi budou velmi cenné pro můj výzkum a pomohou mi lépe porozumět tomu, jakým způsobem didaktické hry přispívají k vzdělávání a zlepšení výuky. Dotazník je anonymní a trvá přibližně 5 minut.

Děkuji Vám za Váš čas a ochotu dotazník vyplnit.

Bez názvu

Sekce bez názvu

1. Využíváte při výuce didaktické hry?

Označte jen jednu elipsu.

ano

ne

2. Pokud využíváte hry, jak často je do výuky zařazujete?

Označte jen jednu elipsu.

každý den

1x týdně

1x měsíčně

3. Kolik času při jedné vyučovací hodině věnujete hrám?

Označte jen jednu elipsu.

- 5 minut
 10 minut
 20 minut
 více jak 20 minut
 nevěnuji se hrám

4. Jaký je postoj žáků k využívání her při výuce ?

Označte jen jednu elipsu.

- jsou aktivní
 nechtějí se zapojit
 záleží na konkrétní hře

5. Kdy zařazujete didaktickou hru?

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- na začátku výuky
 v průběhu výuky
 na konci výuky

6. K čemu didaktické hry využíváte?

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- k motivaci nového učiva
 k upevnění učiva
 k procvičování

06.02.24 21:18

Efektivnost her ve výuce

7. Jaká je podle Vás efektivita her při výuce?

Označte jen jednu elipsu.

- minimální
 záleží na vhodnosti výběru hry
 velmi efektivní

8. Jaké druhy her podle Vás nejefektivněji podporují učení?

Označte jen jednu elipsu.

9. Myslíte si, že hry mohou zlepšit motivaci žáků?

Označte jen jednu elipsu.

- ano
 ne

10. Co očekáváte od žáků při použití her ve výuce?

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- kooperaci
 vzájemnou komunikaci
 motivaci
 radost ze hry
 upevnění učiva

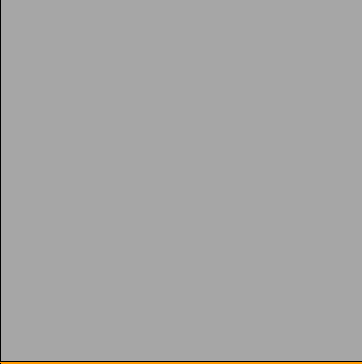
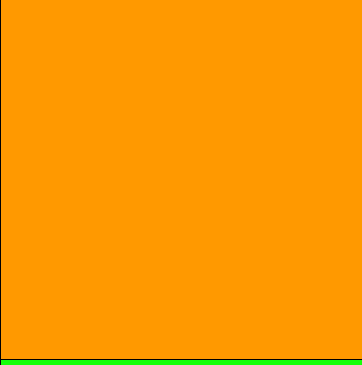
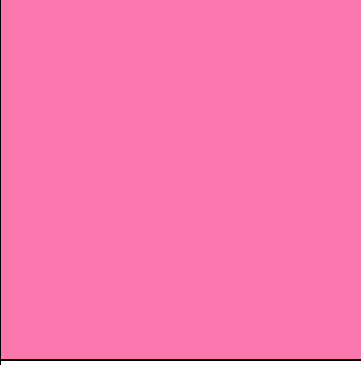
11. Myslíte si, že hry jsou vhodné pro všechny věkové skupiny žáků?

Označte jen jednu elipsu.

- ano
 ne

Příloha č. 2

braun		rot	
hellblau		lila	
weiß		schwarz	
dunkelblau		dunkelgrün	

hellgrün		blau	
grau		gelb	
orange		rosa	
grün			

Farben	Farben	Farben	Farben
Farben	Farben	Farben	Farben
Farben	Farben	Farben	Farben
Farben	Farben	Farben	Farben
Farben	Farben	Farben	Farben

Příloha č. 3

5	12	0
14	8	9
17	2	7

8	11	6
20	7	1
15	4	9

19	16	3
1	9	13
11	2	6

8	14	3
13	1	12
7	5	16

10	11	4
12	5	18
16	2	9

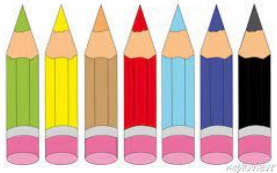
12	5	15
14	4	20
19	9	7

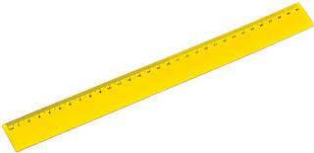
4	3	10
20	5	19
13	2	11

5	12	0
14	8	9
17	2	7

Příloha č. 4

Schultasche	DER
	DIE
	DAS

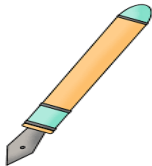
Buntstifte	DER
	DIE
	DAS

Lineal	DER
	DIE
	DAS

Antispitzer	DER
	DIE
	DAS

Radiergummi	DER
	DIE
	DAS

Zirkel	DER
	DIE
	DAS

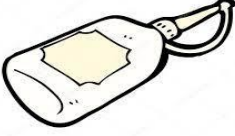
Füller	DER
	DIE
	DAS

Schere	DER
	DIE
	DAS

Bleistift	DER
	DIE
	DAS

Brotdose	DER
	DIE
	DAS

Heft	DER
	DIE
	DAS

Kleber	DER
	DIE
	DAS

Buch	DER
	DIE
	DAS